

SLOVENSKI NAROD.

Izahaja vsak dan sredi izvečer izvečer nedelje in praznike ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem doma za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi samopoj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo bres istodobne vpošiljanje naročnine se ne ozira. — Za oglasila se plačuje od peterstopne peti-vrste po 14 h, če se oglasila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Knafljovih ulicah št. 5. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. administrativne stvari. —

Uredništva telefon št. 34.

Pesemne številke po 10 h.

Upravištvu telefon št. 85.

Ob štiristoletnici Trubarjevega rojstva.

„Prišli smo pred nebeška zlata vrata:

„Odpri, ključar ti rajski, hej, odpri!
Slovenski narod je pred paradižem,
da svojega svetnika počasti.

„Prišli smo, rod teptanih in ubogih,
pred svetli raj, do samega Boga —
poklič ga, ki nas učil moliti,
ki je ljubezen našega srca!“

In že odpirajo se zlata vrata,
na pragu sveti Peter je obstal:
„Vi radi s Trubarjem bi govorili,
ki vaš je prerok in duhovni kralj?“

Pred nami v glorijski in jasni slavi
že Primož Trubar ves je zasijal,
smehlja se rajsko, sveto mu obličje,
in brada sije mu kot solčni val.

In že odklepajo se naša srca,
in radost kakor slap na dan kipi —
razlivajo se čustva, misli, želje,
ah, saj pred nami oče naš stoji.

„Na štiristoti god tvoj, oče slavni,
Slovenci tvoji k tebi smo prišli,
da ti čestitamo k nebeški slavi,
da narod s svojim sinom govori.

„Kar nas tu vidiš zbranih okrog sebe,
stojimo pod zastavo tvojo vsi:
Ljubezen v srcu in srce na dlani,
nad nami se svobode žar blesti.

„Besede tvoje, nauk čisti, sveti
prodrl globoko vsem nam je v srce —
učenci tvoji smo, ti naš učitelj,
za taboj hrepenenje naše gre.

„Resnico ljubimo, to hčerko božjo,
za pravdo se borimo od tvojih dni —
hinavščino sovražimo in zlobo
in strele v brezno sipljemo laži.

„Ker glej, poslušaj nas, ti oče slavni,
še vedno črni mrak in gosta noč
leži nad tvojo revno domovino,
še vedno Vihingov ni padla moč.

„Papistov črnih roj kot netopirjev
se zlegel na Slovenskem je doma —
od severa germanski meč se bliska,
od juga rimski križ nad nas divja.

„Ko si oči zatisnil, oče dragi,
takoj zahrul je črn vihar nad nas,
in božji roparji in jezuiti
so vdrl v naša sela, mesta, v vas.

„O pridi k nam, tako bi vsi te radi,
tako si nam, Slovencem svojim drag,
o, pridi v duhu vsaj med nas, otroke,
o, pridi, stopi čez naš srčni prag!

„In blagoslovi še nas s svetim ognjem,
ki nikdar ne ugasne, ne zgori,
da vedno večja, večja in visoka
grmada še do neba zaplamliti!

„Ostani zbogom, zdaj gremo od tebe,
a saboj nesemo tvoj blagoslov —
o, Trubar, a spomin, a duh tvoj jasni
ostal bo vedno živ in vedno nov.“

—ič.

„Ne smeje se nam solnce, dan ni jasen,
a naša srca še kipe, gore,
pogum je v njih in moč in sila,
in kdo še v njih živi? O, Trubar, ti!

„Da ti si naš, nebeški ti učitelj,
prejasni vzor ti, naših src plamen,
pod tvojim praporom je slavna zmaga,
ni daleč tvoj in naš božanski sen.

„Nevihite hude je Sloven prenesel,
umrli nismo, in nas volja ni —
mi krešemo svobode zlate iskre,
da v slavi enkrat dom naš zaplamliti.

„S teboj, s teboj nam nič ni nemogoče,
tvoj evangelij je zapisan v nas —
že čutimo in slutimo svobodo,
iz dalje že grmi, hiti naš čas.

„V daljavi že grmi, že dan se bliska,
in glej, na žarkih solnčnih, kdo gre k nam?
To je boginja, to svobodna misel,
odprimo na stečaj ji vsak svoj hram!

„O, Trubar, oče dragi, vse si slišal,
kako je na Slovenskem zdaj doma —
navdušenje v očeh si jasnih videl,
kako srce zanosa nam igra.

LISTEK.

Trubarjevo življenje.

(Posneto po nagrobnem govoru, ki ga je ob Trubarjevem pogrebu govoril tubinski prošt Jakob Andree)

Primož Trubar je bil rojen na Raščici pri Turjaku tri milje pod Ljubljano od poštenih in pobožnih staršev turjaških podložnikov leta 1508., ko so se Benečani vojskovali zoper cesarja Maksimilijana I. in si bili osvojili Trst.

Starši so ga poslali v šole v Solnograd in na Dunaj, kjer je z drugimi revnimi šolarji vred s petjem, kakor pravijo, »partem« (ali »partium«) bral t. j. moral se je vzdrževati z milodari od hiše do hiše naberačeni.

Pozneje je prišel k tržaškemu škofu Petru Bonomu za diskantista t. j. za pevca v cerkvenem pevskem zboru, in ta ga je lepo in ljubeznjivo odgajal. Bonomo ga je pozneje leta 1527. določil za upravitelja bogoslužja v fari Sv. Helene v Loki pri Raščicah (blizu Zidanega mosta) in pri fari Sv. Martina v Laškem trgu. Pozneje leta 1542. ga je ljubljanski škof Frančišek Kacijanar sprejel za kanonika.

Tako se je bilo pa med tem leta 1530. prigodilo, da so nekatere prislojene nesramnice in drzne spohotnice ne le v njemu izročeni fari, ampak tudi na mnogih drugih krajih po Kranjskem, na Spodnjem Štajerskem in na Goriškem začele

trošiti čudežne vesti, da se jim ponovoma prikazujejo Devica Marija, Sv. Rok, Sv. Boštjan, Sv. Trije Kralji in več drugih svetnikov, da z njimi govorijo in zahtevajo, naj se jim sezida vsakemu posebna cerkev, ta da jo hoče imeti na ti, oni na oni gori ali ravnini, ta da jo zahteva v tem, oni v onem gozdu ali dolu, — in da če se te cerkve kmalu ne sezidajo, da ima priti v tistem okraju nad ljudi in živino hud pomor in vsakovrstne nadloge in uime, nad njive in vinograde pa da bodo poslali hudo vreme in točo, palež in ovelost. Ko je revno, preprosto in nerazodno ljudstvo take nore trditve nesramnih žensk verjelo in se po takih drznih izmišljotinah dalo zapeljati, da se je na takih krajih poprijelo ustanavljanje božjih potov, zganjalo je tja krave, teleta, ovce itd., znašalo obleko, predivo, volno, vosek, kuretino, jajca, maslo itd. in velike vsote denarja imenovanim svetnikom v dar, zidalo z velikimi stroški cerkve; menihi in duhovniki, zlasti pa ljubljanski škof, sicer hud preganjalec evangelijskih pridigarjev (NB.: tu misli prošt Jakob gotovo že škofa Tekstorja), so pa zaradi mesa, ki so ga na ta način obilno dobivali za svoje kuhinje, tako sleparijo radoverno podpirali in dajali sleparicam potuho. Vse to nam gospod Primož obširno popisuje v tiskani nemški predgovori, ki jo je na kralja Maksimilijana naslovljeno dal natisniti pred »Prvi del novega testamenta«, ki je od Antona Dalmatina in Stepana Istrijana v hrvaščini iztolmačen v glagolici ti-

skan izšel na svitlo v Tubingi leta 1562. — Zoper to novo malikovanje je začel gospod Primož z nekaterimi drugimi duhovniki vred javno pridigovati in ubogo nevedno in zapeljano ljudstvo poučevati ter je od malikovanja navajati k pravi pokori in k pravemu spoznavanju edinega odrešenika z neovrženimi dokazi iz svetega pisma in iz priprostega krščanskega katekizma. Pri tem nauku so njega in njegove pomočnike tržaški škof g. Bonomo kakor tudi ljubljanska škofa, g. Kristof Ravber, in njega naslednik, g. Frančišek Kacijanar, pustili lepo v miru in so ga pri izvrševanju takega nauka varovali in ščitili. Ko je pa postal Urban Tekstor (1544.) škof ljubljanski, so mu bile te razprave in nauk o pravi ci vere, češ, da mora človek edino po veri v Jezusa Kristusa postati pred Bogom pravičen in izveličan, takoj popolnoma nevšečne — in tedaj je pod Tekstorjem dobil gospod Primož odkazano župnijo v Sentjernejskem Polju, imel pa je obenem še vedno dohodke kaplanije sv. Maksimilijana v Celju.

Potem je omenjeni škof po končani Šmalkaldski vojski l. 1547. pri tedanjem kralju Ferdinandu izposloval skrivaj ukaz, da se ima Primož z dvema sodrugoma vred posaditi v ječo; bila sta to Pavel Wiener in vikar Juri Dragolic. Imenovana dva so res spravili v ječo in ostarelega, medlega moža gospoda Lenarta Mertlica, generalnega vikarja in kanonika, so izobčili in mu odvzeli vse nadarbine (to je oropali so ga vseh

dohodkov), samo radi tega, ker je vzel svojo kuharico, sicer ne javno, ampak na tihoma za ženo. Ti trije so torej gospoda Primoža svareč pravčasno opozorili, da ni prišel v ječo, ampak ji je tedaj ušel.

Ta škof, ki si je pozneje v Donauwerdu z nepredvidnim padeem zlomil nogo, je gospodu Primožu nele odvzel vse nadarbine (oropal ga vseh dohodkov), ampak mu je dal tudi ugrabiti za več nego 400 goldinarjev vredne knjige, ki jih je moral Trubar poslej pogrešati in ni mogel nikdar več do njih.

Ko torej ni bilo nobenega upanja več, da bi prišel zopet k svoji cerkvi, je odšel po nasvetu pobožnih kristjanov tistega kraja v Zgornjo Nemčijo, kjer se je šele prav okreplil kot kristjan ter se v nauku in veri utrdil, kakor potrjuje sam s svojeručnim pismom.

Med tem pa trije stanovi častite dežele Kranjske, gospoda plemstvo in meščanstvo, niso samo gledali, ampak so z drugimi dolenejavstrijskimi deželami vred pri tedaj vladajočem kraljevem veličanstvu zaprosili, naj bi se jim najmilostljiveje dopustilo verstvo po vsebini avgsburškega izpovedanja, katero so tudi pred visokim kraljevim veličanstvom neustrašeno priznali. In ko so se omenjeni deželni stanovi proseč potrudili za gospoda Primoža, so na posled vkljub temu, da so mu škofje, menihi in »farji«, kar le mogoče nasprotovali, vendar toliko dosegli, da je smel pač v kranjski deželi stanovati, a ne pridigovati.

Leta 1548. ga je zadelo novo preganjanje, da se je moral s Kranjskega umakniti. Napotil se je najprej proti Norimbergu in od tam ga je odpravil pokojni Vid Dietrich, zvest služabnik tamošnje cerkve, proti Rotenburgu na Tauberi, kjer je svojo ljubo prvo ženo Barbaro javno peljal v cerkev in kjer je potem cerkvi božji zvesto služil do leta 1553. Tu je dobil poklic za župnika v Kempten, kjer je cerkvi skozi osem let zvesto služil kot evangelijski pridigar.

Ker so leta 1560. njegovi deželani kranjski pogrešali zvestih evangelijskih pridigarjev, so ga deželni stanovi pozvali iz Kemptna na Kranjsko. Odpovedal je službo v Kemptnu pismeno, ker ni mislil drugače, nego da bo odslej nadalje le svojim ljubim Kranjcem pridigoval. Ker so se pa tedaj na Kranjskem pojavile take ovire in zapreke, da ta došli mu poziv ni mogel imeti uspeha — in je torej došlo gospodu Primožu od častitih stanov drugo pismo, da naj le še dalje na Gorenjem Nemškem ostane, — ga je pokojni presvetli knez gospod Kristof, vojvoda Vitemberski blagega spomina, milostljivo sprejel in ga pooblastil za župnika v Aurachu, kjer je zvesto služil cerkvi božji eno leto.

In ko je bil poprej po božji milosti leta 1550. iznašel, kako bi se dal slovenski jezik tudi pisati (kajti poprej ga ni bilo ni pisma ni izpiska, še manj pa knjige v slovenskem jeziku tiskane ali spisane), tedaj je tu (v Aurachu) z milostljivim pospeše-

Najprej je na slovenščino iztolmačil krščanski katekizem, to je glavne člene krščanskega nauka trojno razlago: s kratko in z obširno

vedno bolj delavni in zato vedno bolj priljubljeni družbi sv. Cirila in Metoda. V tej družbi vidi naš narod svojo najboljšo zaščito, svojo bodočnost; v njej in z njo naj tudi praznuje vsako leto na dan 5. malega srpa na svoj god!

Posnemajmo Čeha, ki žrtvujejo na dan svetega Vavra, svojega narodnega patrona, stotisoče na oltarju domovine! Spomnimo se ta dan bolj nego sicer naše šolske družbe, na ta dan naj bo svetnik ves slovenski narod, in oltar naj bo — naša šolska družba!

Na predvečer sv. Cirila in Metoda naj zagorijo kresovi po vsej slovenski domovinisovražnikom v znak, da se živimo in hočemo živeti še v naprej, v dokaz, da se bliža dan naše proslave, naše zmage! In ko zazori nedelja, naj bo naša prva misel posvečena narodu in njegovi glavni zaščitnici družbi sv. Cirila in Metoda. Naši bogatejši denarni zavodi naj položijo svoj dar domu na oltar, naša mesta in občine naj darujejo svoj obul družbi, ki brani našo dečo pred krvoločnim nemškim zmajem. Pevska in bralna društva, Sokoli in družbine podružnice naj prirejajo veselice v obmejnih in narodno izpostavljenih krajih v probujo narodne misli, v rešitev in ohranitev naših otrok. Na ta dan naj počiva strankarska strast, naj miruje osebna dobičajelnost in vzplapla zato ljubezen od naroda v nebotičnem plamenu k nogam sv. solunskih bratov, ki bosta z radostjo in dopadenjem gledala, kako rodé in rastó sadovi tam, kjer sta pred tisoč leti sejala. Slovenci, rodoljubi:

Za naroda blagor, korist in prosveto delujmo vsi skupaj z ljubeznijo vneto!

Hudi časi se nam obetajo. Kakor slišimo, nameravajo Nemci prepušiti svoje ogrske rojake njihovim usodi in se vreči zato z vso silo na naše kraje. Sinja Adria je njihov cilj in preko naših trupel si nameravajo zgraditi pot do nje; čaka nas najhujši boj z najhujšim sovragom, za to najvišji in zadnji čas — in na za to najvišji in zadnji čas — in na malega srpa peti dan zaključimo vsi: Slovenija, vstan'!

Po „Slov. Braniku“.

Obrtni vestnik.

Zadnjič smo govorili na tem mestu o obrtnih sodiščih in njih ustroju po veljavnem zakonu v Avstriji. Pri tej priliki smo med drugim omenili, da je po določilih sedaj veljavnega zakona ustanoviti obrtna sodišča v vseh takih krajih, v katerih je dana potreba za ustanovitev. Hitro napredovanje industrialnega in obrtnega razvoja v zadnjih desetih letih v Avstriji, zlasti pa tudi naraščanje v industrialnih in trgovskih obratih zaposlenih oseb po večjih mestih je provzročilo, da se je od leta 1898. število obrtnih sodišč hitro množilo. V Ljubljani doslej nimamo obrtnega sodišča, ali razmere, ki prihajajo v poštev ob presoji vprašanja o potrebi obrtnega sodišča, so dandanes v Ljubljani take, da opravičujejo v polni meri ustanovitev takega sodišča. O ustanovitvi obrtnega sodišča v Ljubljani se je pri nas že razpravljalo. Za ustanovitev obrtnega sodi-

pa tudi v rimah v obliki pesmarice z nekaterimi psalmi in duhovnimi pesmami. Dalje je novi testament, deloma leta 1557, deloma pa — torej docela dovršil leta 1582. Dalje je vse epistole in skrivno rojdenje sv. Janeza z razumljivo razlago v slovenskem jeziku raztolmačil. Istotako takozvane »locos communes«, to je glavne člene čistega krščanskega nauka, kakor so v dobrem redu sestavljeni vsehkozi na podlagi sv. pisma. Ravno tako krščansko izpovedanje augsburško, vitemberško in sasko. Tudi psalter, ki ga je skomiz celih enajst let zapored deloma v Kemptnu, deloma v Aurachu, deloma tudi v Ljubljani nemško prevedoval in ki si ga je za svojega priganjanja precej dobro naučil razumeti, je slovensko raztolmačil. Dalje tudi besedilo krščanskih zedinjenj; naposled je iztolmačil na slovensko tudi dr. Lutrovo póstilo in jo je dogotovil izimši par čestice.

Zato ne smemo dvomiti, da mu bo Gospod dal tudi na sodni dan slavni in nevenljivi venec pravičnosti na glavo — njemu, čigar duša odslej z njim v neizrekljivem veselju živi, dotlej, da se njegovo telo zopet od mrtvih prebudi in z dušo združi — telo, ki se mora poprej v zemlji čisto izlikati in osvetliti, da izide zopet na dan osvetljen in veličasten život, ki bo sijal kot zvezda na nebu na vse veke. — Gospod nam blagovoli vsem podeliti tudi takov blažen konec in veselo vstajenje k večnemu blaženstvu. Njemu bodi čast in slava na vse veke. Amen.

Tako je končal proš Jakob svoj pogrebni govor ob krsti Trubarjevi.

šča v Ljubljani se je izreklo ob različnih prilikah naše delavstva na svojih shodih, govorilo pa se je za ustanovitev obrtnega sodišča tudi iz srede delodajalcev, tako je shod gostilničarjev razpravljajal o tem predmetu ter se oglašil v posebni resoluciji s to zahtevo. Mnenja smo, da je potreba za obrtno sodišče v Ljubljani dana. V Ljubljani in njeni okolici je znamenovati zlasti za zadnje petletje pospešeno napredovanje v razvoju industrije, trgovine in obrta. Ne le število obratov v malone vseh kupčijskih strokah je poskočilo v znatni meri, tudi število oseb, službujočih v obrtnih in industrialnih podjetjih, je naraščalo trajno in doslej visoko število. Spori iz delovnega, meznega in službenega razmerja spadajo sedaj pred okrajno sodišče. Okrajno sodišče, ki ima itak opravka dovolj, ima vsled te izpremembe v pristojnosti opravljati znaten kontingent pravnih sporov, ki so prej spadali pred okrajno politično oblast. Število predmetnih sporov ni majhno, in bi bilo z ustanovitvijo obrtnega sodišča okrajno sodišče vsekakor v znatni meri razbremenjeno. Tako bi postopanje pridobilo na hitrosti in točnosti, pri tem pa ni puščati z nemar, da bi obrtno sodišče z odkazanim posebnim delokrogom imelo v spornih stvareh svojega delokroga večjo stvarno izkušnost, boljše poznavanje posebnih razmer, kakaj jasno je, da more obrtno sodišče že po svoji sestavi globlje spoznati posebne odnose, ki jih ustvarja delavno in mezdno razmerje, nego splošno sodišče. Sodniki so hkratu izvedenci. Ker zategadelj prav čisto odpade potreba posebnih poizvedb in zaslišavanje izvedencev, je postopanje ročnejše. Po uspehih obratne števke, ki se je izvedla leta 1902., je znašalo število obrtnih obratov v mestu Ljubljani nad 1800, v naslednjih šestih letih je število obratov naraslo gotovo na 2400. Pri obratni števki se je šlo tudi osebe, ki so nameščene v obrtnih obratih, in se je število oseb, zaposlenih v takih službah, ugotovilo na okroglo 11.000. Te številke izpričujejo obstoj takih razmer, ki govorijo za potrebo obrtnega sodišča v Ljubljani. Toda okoliš obrtnega sodišča v Ljubljani bi bilo pač določiti tako, da bi obsegal poleg mesta Ljubljane tudi še sodni okraj ljubljanska okolica, kakaj v tem okraju je veliko število obrtnih podjetij in mnogo delavstva. Na podlagi podatkov obratne števke je število obrtnih podjetij v tem okraju znašalo nad 2000, število zaposlenih oseb pa nad 4000. V zadnjem času pa je nastalo dokaj novih velikih industrialnih podjetij, in se je zategadelj tudi število obrtnega delavstva znatno pomnožilo. Glede stvarne pristojnosti obrtnega sodišča bi bilo z ozirom na obstoječe razmere edino pravilno, da bi obrtno sodišče obsegalo vsa obrtna in trgovinska podjetja v mestu Ljubljani in sodnem okraju ljubljanska okolica.

Statistika razprodaj za leto 1907. V letu 1907 je bilo podanih 356 prošenj za dovolitev javnih razprodaj pri obrtnih oblastih v Avstriji. Dovoljenih razprodaj je bilo od teh 247, zavrnjenih prošenj za dovolitev razprodaj pa 109. V primeri z letom 1906. se je število prošenj zmanjšalo za 81. Največ, in sicer 141 razprodaj se je zaprosilo na Češkem, na Štajerskem 29, na Koroškem 9, na Kranjskem 7 (proti 6 v letu 1906.), na Primorskem 2. Po kupčijskih strokah se razvrste prošnje za razprodaje tako, da jih pride na manufakturno, konfekcijsko, galanterijsko in trgovino z drobnim blagom 82, na manufakturno samo 42, na galanterijo 22, 14 na špecerijsko in kolonijalno trgovino. Število podanih prošenj je bilo največje v mesecih marec, april, maj in pa v oktobru in novembru. Vzroki, ki so se navajali za razprodaje, so bili prenehanje obratovanja v 244 primerih, preselitev v 45 primerih, slabo uspevanje v 3 primerih, prodaja podjetja v 3 primerih, smrt lastnika v 4 primerih. Zakon o razprodajah se je kršil v 106 primerih, na Kranjskem ni bilo v letu 1907. nobenega predmetnega kazenskega slučaja. Prestopki so bili dani s tem, da se je v 77 primerih napovedalo razprodajo brez dovoljenja, v 22 priredilo razprodajo brez dovoljenja in v treh primerih prekoračilo dovoljeno razprodajno dobo. Najmanjše globo so se izrekle v zneskih po 10 K, največja globa pa v znesku 1000 K. V 10 primerih se je dovolilo razprodaje za 14 dni, v 33 slučajih do enega meseca, v 183 primerih do 3 mesecev, v 21 slučajih za tri mesece presegajočo dobo. Na Kranjskem je bilo zaprosenih skupno sedem razprodaj, in sicer za Ljubljano 2, za Postojno 1, za Ribnico 1, za Suhor 1, za Kostanjevico 1, za Rateče 1. Dovoljenih razprodaj je bilo 5, in so bile od navedenih prošenj zamujene ena za Ribnico, ena za Rateče.

Glasovi iz Idrije.

Klerikalna strankarska strast je torej zmagala in hiša št. 9 se za enkrat ne bode adaptirala v »Mestni dom«, ampak samo popravila. Če mislijo klerikalni mogotci, da je tako prav, da naj flikarija pomeni pametno gospodarstvo, pa naj bo. Nam je sicer žal, da je prišlo do tega, ker smo se v resnici veselili napredka, ki bi ga donesla našemu mestu javna ljudska knjižnica in čitalnica ter lepa, vsakomur pristopna dvorana s pripravnim odrom za vsakovrstne igre in prireditve. Na drugi strani pa smo zadovoljni s trmo in zagreznostjo klerikalnih veljakov. Afera glede te prezidave je z bengalično lučjo posvetila v tisto strahovlado, katera preti deželi, če se napredni elementi ne bodo za časa postavili v bran klerikalni povodnji. Kaj mari tem ljudem bodočnost slovenskega naroda, samo da bode slednja vas slepo pokorna Slovincem sovražnemu Rimu! Prosveta je škodljiva, pred njo beži »strah božji«, ž njo pada ugled duhovniške kaste. Zatorej zatrimo že v kali vse, kar vodi do prosvete! Klerikalci s strahom gledajo v bodočnost, ker jih peče vest radi njih preteklosti. Vsled tega so pripravljeni na vse kakor hudodelec, ki mu je pravica za petami: poslušajo se v svojem obupu vsakega sredstva, samo, da se še nekoliko časa ohranijo pri življenju. Tako mislijo, da so sedaj s silo zaprli vrata prosveti. Rečeži, ki ne pomislijo, da noč mora podleči jutru! — Postopanje klerikalcev v tej zadevi je napredni misli v Idriji tako koristilo kot le kaj. Vse samostojno misleče prebivalstvo je ogorčeno proti stranki, ki je voditelj privoščijo našemu rudarju kvečjem lonec polente ali kako misijonsko pridigo, pot do izobrazbe pa mu hočejo zazidati. Klerikalci se so tudi v tem slučaju predstavili svetu kot skrajno nazadnjaška stranka, ki se boji luči kot hudič križa. Mi ostajamo hladni in mirni. Klerikalci pa naj si zapišejo s kredo v dimnik, da jih njihova začasna moč in oblast ne bode rešila pogina.

Pozornost naprednega prebivalstva je sedaj obrnjena v občinski svet. Bode-li ta mirno in vdan v božjo voljo prenašal šikane strankarskega deželnega odbora? Ne bilo bi napačno gospodi nekoliko zobe pokazati.

Klerikalci so torej zadovoljni z Didicem zolom in pivariško kletjo. Tega veselja jim seveda ne bode nihče kalil. Z naprednjaki je seveda drugače. Oni si žele lepših in svetlejših prostorov. Premišljevat bode treba, kako bi se dal doseči modus, da bi se sedanji čitalniški prostori odprli vsem naprednim torej protiklerikalnim društvom, vsaj za kulturne prireditve. Sklicati bi bilo treba sestanek zastopnikov vseh društev, ki pridejo pri tem v poštev. »Narodna čitalnica« bi se gotovo ne protivila. Na ta način bi se najlepše manifestirala solidarnost naprednega življa v Idriji.

Sirovost in podivjanost očitajo klerikalci naprednjakom, ker so lansko leto demonstrirali proti njihovi bahatosti, s katero so hoteli pokazati svojim gostom, kako črna je Idrija. Te demonstracije so bile sicer precej burne, vendar se ni nikomur storilo nič žalega, da si ravno bi bili klerikalci prav lahko snedli v salati — izvzemši seveda nekatere duhovne posode, ki so bile preobširne. Naša demonstracija je bila samo odločen protest, mej dopustnosti ni nihče prekoračil. Če pa primerjamo s to nedolžno demonstracijo dogodke v Bevkah, Knežaku, Gočah itd., kjer so bili mirni ljudje tolovajsko napadeni od našutane klerikalne tolpe, si pa lahko predstavljamo, kaj bi se v Idriji zgodilo z nami, če bi se vloge enkrat kako zamenjale, da bi bili naprednjaki v manjšini. Torej le zadovoljni bodite z nami, gospoda klerikalci, še preovčji smo!

Moška podružnica sv. Cirila in Metoda priredi v nedeljo, dne 14. rožnika na vrtu g. Ivana Grudna v Ježicah velik veselico. Ker je čisti dobiček namenjen naši prepotrebni šolski družbi, je pričakovati obile udeležbe.

Društvo »Sokolski dom« v Idriji je ustanovljeno. Tudi odbor se je že konstituiral. Pristopnine ni, mesečna znaša 30 vinarjev. Naprednjakinje in naprednjaki, pristopajte!

Ljubljanski občinski svet.

V Ljubljani, 5. jun.

Predsedoval je župan Iv. Hribar, ki je predstavil novega zapisničarja magistratnega koncipista Fr. Jančigaja. Nadalje je naznanil, da mu je praško županstvo poslalo zahvalo za sožalje povodno smrti dr. Herolda in da je bila pri njem deputacija magistratnih uradnikov in uslužbencev se zahvalit za blagodušno regulacijo plač. Uradniki so izrekli zagotovilo, da se izkažejo hval-

ležne z vestnim izpolnjevanjem svojih službenih dolžnosti. Končno je prečital župan dopis deželne vlade, naj občinski svet čimprej določi člana v volilno komisijo za nadomestne volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Izvoli se občinski svetnik Franchetti.

Vodarina javna davščina.

Mestni magistrat je predložil besedilo zakona, s katerim se ima vodarini priznati značaj javne davščine. To je namreč potrebno posebno v slučaju, da se mora posestvo z dolgovi na vodarini prodati na dražbi. Deželni zbor je že leta 1900. sklenil tak zakon, a ga vlada ni predložila v sankcijo zaradi § 1. ter izrekla, da bi predložila le tak zakon, ki določa sicer vodarini prednost pred privatnimi dolgovi, dočim imajo cesarski davki z dokladi vred prioriteto. Sklenilo se je, da se sklene naprositi deželni zbor, da sklene novelo, ki bo v soglasju z zahtevami deželne vlade. — Poročevalec občinski svetnik dr. Majaron.

Davčne olajšave hišnim posestnikom v Vodmatu.

Politično, gospodarsko in izobraževalno društvo za vodmatski okraj je poslalo obširno prošnjo, naj bi se tistim posestnikom v Vodmatu, ki so si zgradili nove hiše po potrebi, vendar pa v času, ko še Vodmat ni bil priključen mestu, izposlovala iste davčne olajšave, kakršne imajo ljubljanski posestniki. Personalni in pravni odsek je mnenja, da se je treba potegniti za interese teh prebivalcev, zato se naj taka peticija predloži vladi, župana se naprosi, da bo kot državni poslanec posredoval, a obenem se priporoča dotičnim posestnikom, naj se vsak zase obrne s prošnjo na finančno ministrstvo. Sprejeto. Župan je pripomnil, da bo seveda jako rad osebno posredoval. — Poročevalec občinski svetnik dr. Majaron.

Ustanovitev nove župnije za občini Vič in Glince.

Ker sta si imenovani predmetni občini zgradili novo cerkev z župniščem, želite se izločiti iz dosedanje frančiškanske fare. Ker nima matična župnija ničesar proti izločitvi, ker je bila župnija s 17.000 prebivalci prevelika, tudi mestni magistrat nima pomisleka ter odpošlje v tem smislu izjavo na vlado. — Poročevalec obč. svetnik dr. Majaron.

Volitev v odbor »Dramatičnega društva«.

Ker je »Dramatično društvo« sprejelo vse pogoje obč. sveta, pod katerimi revzame mestna občina plačevanje novega ravnatelja gledališča, izvolila sta se občinska svetnika Ivan Plantan in Ivan Milohnoja kot zastopnika občinskega sveta v odbor »Dramatičnega društva«. — Poročevalec občinski svetnik dr. Majaron.

Stavbne in podobne zadeve.

Prošnji Jerneja Hlebša za bremena prosti odpis neke parcele v Karlovskem predmestju se je ugodilo, dasi niso izpolnjeni vsi pogoji.

Josipini Čudnovci se je dovolilo, da ostane ostalo potresno posojilo vknjiženo na hiši Gosposke ulice št. 7, toda ne po 3%, temuč po 4¹/₂%. — Poročevalec o obeh prošnjah občinski svetnik dr. Majaron.

Ponudbi Fr. Kavčiča za skupne mestne parcele št. 23 Karlovske predmestje se ugodilo le tedaj, ako plača za m² po 4 K. V ostalempa pride ta točka še enkrat v razpravo. — Poročevalec občinski svetnik Milohnoja.

Dr. Alfred pl. Valenta je vložil priziv proti odloku mestnega magistrata, ker se mu ni dovolilo napraviti novih vrat iz hiše št. 12 v Frančiškanskih ulicah. Priziv se je odklonil iz policijskih ozirov. — Poročevalec obč. svetnik Hanuš.

Mestni stavbni urad je poslal dopis glede naprave provizorne mrežnate ograje okoli Prešernovega spomenika, da se zavarujejo nasadi. Naprava se je dovolila ter se je delo izročilo žabkarju za 550 K. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Glede uravnave gornjega dela Rožnih ulic nasvetuje mestni magistrat v svojem dopisu, da je treba vsled zgradbe novega župnišča znizati cesto po predpisih cestnega erarja, napraviti tlak ob hišah, urediti fasade hiš itd. Stroški bodo znašali 5547 K. Delo se izvrši še letos. Sprejeto. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Dr. Adolf Kaiser je vložil prošnjo za spremembo regulacijskega načrta glede njegovih parcel ob Tržaški in Rimski cesti, kjer je bil po zahtevi deželne vlade projektiran tržni prostor, a ker ni treba v ta namen 5000 m² temuč le 2000 m², se je prošnji ugodilo. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Tvrdba »I. ljubljansko skladišče« (Krisper in Tomažič) prosi za spremembo regulacijskega načrta gle-

de prostora prejšnje Tschinklove tovarne ob Dunajski cesti, kjer bi trdka rada napravila veliko skladišče ter bi v ta namen rada zgradila dve cesti ter imela kanal. Prošnji se je ugodilo, tudi kanal se napravi za 8000 K s pogojem, da prevzela trdka dve tretjini stroškov. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Končno je poročal isti poročevalec o prošnji mestnega magistrata za stavbno dovoljenje novega gostilniškega poslopja na mestu sedanje »Švicarije«. Dalo se je stavbno dovoljenje ter se dovolilo za načrte 30 kron.

Zaradi pobiranja tlakarine.

Ker se je zgodilo, da so vozniki plačali pri prihodu in odhodu iz mesta tlakarino, se je neki voznik iz Šiške pritožil ter je njegovi pritožbi ustreglo tudi ministrstvo. Proti temu se je mestna občina pritožila na upravno sodišče, za kar je bil potreben sklep občinskega sveta. Se je storilo. — Poročevalec občinski svetnik Plantan.

Razne prošnje.

Prošnji podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju za podporo se je ugodilo ter se je dovolilo z ozirom na dosedanje plemenito delovanje 200 K. — Poročevalec občinski svetnik Milohnoja.

Isti poročevalec je nadalje poročal o prošnji častniškega zbora c. kr. pešpolka št. 17 za subvencijo k izdaji polkovne zgodovine tega polka ter o naročilu nekaj izvodov te zgodovine. Dovolilo se je 500 K s pogojem, da se izda tudi slovenska izdaja. Obenem se naročita dva izvoda.

Interlokalna telefonska zveza Idrija-Logatec - Borovnica - Ljubljana.

Trgovska in obrtna zbornica je poslala dopis glede prispevka mestne občine za imenovano napravo. Stroški bi znašali 30.000 K, a se branijo prispevkov prizadete občine, pa tudi rudniški erar v Idriji, ki bi imel v prvi vrsti koristi. Zato se je tudi ljubljanska občina izrekla proti prispevanju. — Poročevalec občinski svetnik Knez.

Dvorazredna trgovska šola.

Deželni odbor je poslal dopis za prispevek mestne občine za snujočo se dvorazredno trgovsko šolo. Župan je bil v svojem dopisu proti prispevku, ker je mestna občina pač dovolila znatne prispevke s pogojem, da se ustanovi višja trgovska šola s štiriimi letniki, a glede sedaj se snujočo trgovske šole, se je dr. Šustersič hvalil, da jo ustanovi država. Odslek pa je vendar predlagal 1000 K prispevka, ker bo šola na korist malim trgovcem in obrtnikom. Sprejeto. Šola se otvori še to jesen. — Poročevalec občinski svetnik Dimnik.

Razširjenje vodovoda na Ježico.

Direktorij mestnega vodovoda je predložil poročilo o dogovoru zastopnikov mestne občine ljubljanske in zastopnikov občine Ježice glede razširjenja vodovoda v Ježico. Pri tozadevnih dogovorih se je sklenilo: mestna občina da ježiški vodo iz svoje črpalnice, nadalje monterje, stavbno vodstvo in na zahtevo tudi material od svojega zalagatelja, in sicer vodo za stalno ceno 20 vin za m³. Vse to pa le pod pogojem, da deželna vlada prekliče svoječasi pridržek in ako dobi mestna občina enako davčno prostost, kakor jo je dobila pri oddaji vode občini Moste. Vodo sme rabiti Ježica le za pitne in užitne namene ter za živino. — Razvila se je daljša debata. Podžupan je dokazoval potrebo novega stroja in cevi, da ne zmanjka vode. To je nasvetoval tudi že zgraditelj vodovoda Smreker. Župan je pojasnoval, da vode ne manjka vsled suše, temuč le vsled potratnosti, posebno ker se je toliko porabi za škropljenje. — Obč. svetnik Šubica je predlagal, naj se cena Ježičanom določi v %, namreč po 83% in da ima vsaka stranka v 10 letih pravico zahtevati revizijo pogodb. Sprejeti so bili odseki predlogi in drugi predlog občinskega svetnika Šubica. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Regulacija Kolodvskih in Predilnih ulic.

Vsled svoječasne sklepa občinskega sveta se je župan pogajal z nekaterimi posestniki Kolodvskih in Predilnih ulic glede odkupa nekaterih objektov v svrhu regulacije imenovanih dveh ulic. V ta namen so se vršila pogajanja z ondotnimi posestniki Kušarjem, Rovškom in Češnovarjevo, a le s prvim se je doseglo sporazumljenje, dočim stavita ostala dva preveč pretirane zahteve. Predlaga se, naj se Kušarjeva hiša kupi za 32.200 K. Sprejeto. — Poročevalec občinski svetnik Hanuš.

Cesarjev spomenik v Ljubljani.

Gbčinski svetnik Šubica je poročal glede cesarjevega spomenika, ki se postavi letos pred justično palačo v Ljubljani. Pogodba s kiparjem je bila sklenjena, da mora biti podstavek iz temno-modrega tirol-

skega mramorja. Ker pa Peruzzi ni mogel dobiti tako velike plošče takega mramorja, prosi, da bi smel vzeti mramor iz Lokev. Odsek pa predlaga, naj bo podstavek rajši iz granita, a razliko v ceni materiala (kakih 1100 K) se kiparju doplača. Sprejeto.

Samostalni predlog.

Občinski svetnik Predovič je stavil samostojni predlog glede naprave hodnika na Poljanski cesti — od Dečmanove do Kalanove hiše. Predlog se je izročil magistratnemu uradu.

Ostale točke so se rešile v tajni seji, oziroma so se odložile.

Državni zbor.

Dunaj, 5. junija. V začetku seje je poslanec Stapski še enkrat interpeliral zaradi znanega dogodka v Galiciji, ko je neki orožnik ustrelil maloruskega kmeta. Interpelacija pa je bila naperjena v prvi vrsti proti poslancu Staruchu, upokojenemu orožniku. Ta poslanec se je zadnjič pri ravno isti interpelaciji najbolj usajal. Poslanec Stapski je navajal, da je bil Staruch zelo sirov orožnik, ki je zvezane vjetnike metal po tleh ter jih s puško neusmiljeno pretepal. — Potem se je nadaljevala debata o državnem proračunu. Poslanec Hybeš (češki socialni demokrat) je pokazoval nezadostno skrb za zdravstvo in varnost v državi. Predlagal je dve resoluciji, v prvi se zahteva odprava takozvane »prišteljpatenta«, v drugi pa dalekosežne odredbe proti razširjanju jetike. — Knez Auersperg je izjavil, da je profesor Wahrmond preizkušena oseba, da bi se zaradi njega sprilil v nevarnost politični položaj, zato želi, naj bi se ta afera že skoraj rešila na kak način. Glede stališča nemških agrarcev napram klerikalcem je izjavil govornik: »Sedmo skupno in se ne maramo zaradi malenkostnih stvari lasati. O kaki zvezi ni govora, toda nastopali bomo skupno, ako je obema prav.«

Prihodnja seja bo šele v sredo po praznikih. V parlamentarnih krogih pretresujejo načrt, naj bi se proračunska debata brez ozira na kontingentirane ure končala že 23. t. m.

Iz brambnega odseka.

Dunaj, 5. junija. Včeraj je bilo v brambnem odseku glasovanje o znanih resolucijah poslanca Wiñarskega. Prva resolucija, v kateri se poziva vlada, naj odredi vse potrebno, da se uvede dveletna vojaška služba, da se preosnuje vojaški kazenski zakon in da se izboljšajo prejemki moštva, je bila sprejeta. Resolucija, v kateri se izreka vladi nezaupnica zaradi zanikčnosti pri reševanju teh vprašanj, pa je bila odklonjena.

Zupan Lueger — odrešenik katoliškega sveta.

Dunaj, 5. junija. Pri izročitvi papeževga reda dunajskemu kanoniku Schöpfleuthnerju je rekel župan dr. Lueger, da se dunajski občina ne umakne pred pritiski z gotove strani, temuč smatra za svojo nalogo, častiti duhovnike katoliške cerkve. — Odlikovani kanonik je nato proslavljal Luegerja, češ, da je postal odrešenik celega katoliškega sveta, odkar je izpregovoril besedo o »osvoboditvi vseučilišč«.

Optimizem bana Raucha.

Budimpešta, 5. junija. Baron Rauch je rekel dopisniku »Bud. Hirlapa«, da je kriza na Hrvaškem dosegla svoj višek, a sedaj se razmere že z vsakim dnem izboljšujejo (?). Na Hrvaškem se polagoma streznjujejo (?). Med njim in Wekerlejem ni diferenc. Do jeseni se bodo kalne razmere na Hrvaškem popolnoma izčistile. Vse njegove predloge gospodarskega in političnega značaja je ogrsko ministristvo odobrilo.

Kdo je provzročitelj vseučilišnih štrajkov?

Ino most, 5. junija. Ministrski predsednik baron Beck uvideva, kakšno nepremišljenost je napravila vlada, ker je ustrezaje klerikalcem dala zapreti inomoščo vseučilišče ter s tem provzročila nerede na vseh avstrijskih visokih šolah. Da bi ne zažele neljube posledice ministrstva, je hitel baron Beck izjavljati, da gre vse na odgovornost tirolskega namestnika. Resnica pa je, da je namestnik baron Spiegefeld takoj po zatvoritvi vseučilišča izjavil zastopnikom svobodnomiselnega dijaštva, da jim ne more povedati pravih vzrokov, ker sam ni o njih poučen, temuč je le kot vojak storil svojo dolžnost ter izvršil dobljeni ukaz.

Sadovi slovanske konference v Petrogradu.

Lvov, 5. junija. Sestanek slovanskih delegatov v Petrogradu je že pokazal velik učinek tudi na galiske Poljake. Stranka poljskih na-

rodnih demokratov s svojim glasilom »Slovo polskie« je dosedaj zametavala vsak stik z ostalimi Slovani ter dosedaj šele nedavno, da so se Poljaki odrekli udeležbi na vseslovanskem sokolskem zletu v Pragi. Po znani izjavi predsednika »Poljskega kola« v ruski gosudarstveni dumi, Dmovaškega, pa so se nazori v imenovani stranki začeli rapidno spreminjati. »Slovo polskie« sedaj piše, da so Poljaki pripravljeni za zblizevanje z ostalimi Slovani. List pravi, da je nastala važna sprememba v največji slovanski državi Rusiji, in vsi Slovani so se začeli brigati za naš spor z Rusijo. Dogodki zadnjih let so sicer oslabili Rusijo, ki potemtakem ne more biti tako krepka opora drugim Slovanom proti pruskim navalom. Naval germanskega sveta pod prusko hegemonijo na slovanski svet je zadnja leta orjaško narasel. V tem boju se Slovani ne morejo zanašati na rusko pomoč tako kakor dosedaj, Misli jim je treba na samoobrambo. Rodi se v njih zavest na združitve vseh Slovanov proti germanski nevarnosti. Toda prvi pogoj za zblizevanje je poravnava rusko - poljskega spora; najti je treba modus vivendi za poljski narod v ruski državi, da bo Poljakom mogoče živeti in razvijati se svobodno v kraljestvu poljskem, ne da bi se odrekel svojemu zgodovinskemu pravu. Tako so tudi na Ruskem v nekaterih društvenih krogih preverjeni, da se mora ruska politika rešiti pruske diktature ter se nasloniti na ostale Slovane. V znamenju takega preobrata v slovanskem gibanju je bil napovedan vseslovanski shod, o katerem se bo sklepalo na konferenci v Pragi. — Končno pravi »Sl. polskie«, da se zastopniki poljskega naroda udeležijo praške konference ter tam izjavijo, pod kakšnimi pogoji bi šli na vseslovanski shod.

Perzijski šah pobegnil.

Berolin, 5. junija. Iz Teherana je došla vest, da je šah pobegnil iz prestolnice ter šel najbrže v inozemstvo. Vkljub vsestranskim prizadevanjem se dosedaj še ni posrečilo, izslediti šahovega bivališča. Pričakujejo se resni nemiri. Vse trgovine so zaprte.

London, 5. junija. Šah je v poletni rezidenci svojega očeta pod varstvom ruskih kozakov.

Reforme v Macedoniji in Italiji.

Rim, 5. junija. Minister Tittoni je govoril pri proračunski debati tudi o reformah za Macedonijo. Minister je povedal, da Italija vztraja na stališču, da se mora ohraniti evropski koncert ob razširjenju pravice finančni komisiji in akcije mednarodnega orožništva. Zato je Italija nemudoma z Avstro-Ogrsko vred pritrdila najnovejšim predlogom Rusije, ker zastopajo ruski predlogi italijanska načela glede Macedonije. Anglija je stavila najprej radikalnejše predloge, glede katerih pa se ni doseglo soglasje med vesi-lami. Popolno sporazumljenje med Anglijo in Rusijo se doseže pri sestanku obeh vladarjev v Revalu.

Italija in Turčija.

Rim, 5. junija. Glede italijanske politike v Turčiji je rekel minister Tittoni pri proračunski debati, da stoji Italija na stališču, da je turško cesarstvo nedotakljivo, zato nima Italija niti v mislih kako okupacijo turškega ozemlja. Italijanska vlada goji odkritosrčno željo, ostati s Turčijo vedno v pristrčnih prijateljskih odnosih.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. junija.

— Podelitev učiteljskih služb. Imenovani so: za Škocjan pri Mokronogu gospod Franjo Cerovec; za Bučko: nadučitelj Fran Musar; za Veliki Gaber: Marija Kalin; za Metliko: Amalija Vardjan; za Leskovec: nadučitelj Ivan Cviren; za deklško šolo pri Sv. Jakobu v Ljubljani: Emilija Rojce; za Radovico: Karl Gruden; za Smihel pri Novem mestu: Fran Kopitar.

— Upokojeni ste: Albina Praprotnik, učiteljica v Črnomlju (začasno); Ivana Beg - Praprotnik v Ljubljani — na lastno prošnjo. — Mučeništvo muljavske šole. Leta 1895. se je prvič sklenilo, da naj se na Muljavi, rojstnem kraju našega Jurčiča, ustanovi nova šola. Preiskovalo in preiskovalo se je, ter se je končno pravokretno spoznalo, da se ima šola zgraditi. Nasprotniki te šole so prihajali z argumenti, kateri so bili vsi preiskani in od ministrstva za ničeve spoznani. Z eno besedo, stvar je bila popolnoma rešena ter se je za novo šolo tudi naklada že pobirala. Začasno učilnico se je na Muljavi najela soba, se nakupila oprava itd. Sedaj pa so se oglasili stari nasprotniki s starimi svojimi argumenti. In glej čuda: deželni šol-

ski svet je to po ministrstvu dvakrat potrjeno zadevo zopet postavil na glavo ter je v zadnji seji zaukazal nove poizvedbe. Zadeva je sicer pravomočno rešena, ali nova šola se bo gradila v sto letih ali pa še ne. Oj blažena ti avstrijska administracija.

— Razširjenje učnega jezika na slovanskih gimnazijah. Pod tem bobnečim naslovom je deželni šolski svet sklenil, da naj se za bodoče šolsko leto upelje slovanski pouk veronauku v petem razredu. Istotako se upelje v grščini slovanski pouk v tretjem razredu. Zastopniki slovanskih strank so se brezuspešno trudili, da bi bili kaj več dosegli.

— Povišanje v VIII. činovni razred so dosegli gg. profesorji: Dokler, Vadnjal in Werner.

— Krivično natočevanje. Proti gospodu dr. Pavlu Pestotniku je »Slovenec« navalil cel kup hudih obtožb. Da je koval iz angelov polubogov, da je sramotil duhovski stan, da besede »katoliško« noče poznati itd. Dognana disciplinarna preiskava je izkazala, da so vsa natočevanja bila zlagana. Radovedni smo, kako satisfakcijo da »Slovenec« užaljenemu učitelju?

— Reforma zrelostnih izpitov na učiteljskih. Tekom tega meseca izide naredba naučnega ministrstva glede važnih sprememb pri zrelostnih izpitih na učiteljskih. Novi izpraševalni red velja že za letošnje zrelostne izpite. Pismeni izpiti bodo v bodoče le iz pedagogike in učnega jezika. Tema za pedagogiko mora dati kandidatu priliko, da odgovori v samostojni obliki na eno vprašanje iz vzgojeslovja — ali ukoslovja — tako, da se iz odgovora spozna pridobljena stanovska izobrazba. Iz učnega jezika se predloži kandidatu tri teme, iz katerih si v teku pol ure izbere eno. Za izdelovanje so določene štiri ure. V enem lokalu ne sme biti več kot 30 kandidatov. Naloge za praktične izpite se morajo vročiti kandidatu tri dni pred izpitom. Kdor ima v specialni metodiki obeh tečajih četrtega letnika red »povoljno«, je oproščeno ustnega izpita iz tega predmeta. Šest dni pred ustnim izpitom morajo biti kandidati prosti šole. Iz tistih predmetov, v katerih je imel kandidat v zadnjih dveh letnikih vsaj red »povoljno«, odpade ustni izpit. Vsak kandidat pa mora delati ustni izpit iz zemljepisja in zgodovine ter še iz enega predmeta, ki si izmed dveh sam izbere. Pri izpitih se ne sme gledati na manj-vredne podrobnosti, na pamet naučene reprodukcije se mora zavreči ter se izpit sploh raztegne le na razumevanje stvarnega, da se pokaže kandidatova sposobnost za učiteljski stan. Zato se vrše izpiti v obliki kolokvija. Vprašanja pri ustnem izpitu se smejo dati kandidatu tudi pismeno ter se mu dovoli kratek čas za premišljevanje. Redi iz kmetijstva, pisanja, risanja, godbe, telovadbe in ženskih ročnih del se vzamejo iz semestralnih redov dveh zadnjih letnikov. Privatisti in eksternisti se izprašujejo iz vseh predmetov, pismeno tudi iz matematike. Kandidati ali kandidatinje, ki imajo maturo srednje šole ali deklškega liceja, se ne izprašujejo iz predmetov, ki so se jih učili na omenjenih zavodih, pač pa iz šolske higijene. Predložiti pa morajo spričevala treh višjih razredov.

— C. kr. okrajni glavar častni predsednik nemško - nacionalnega Turnvereina.

Iz Slovenj gradca se nam piše: V nedeljo dne 31. maja je bil tukaj »Kreisturnfest« južnoavstrijskih turnarjev. Udeležilo se ga je kakih 50 turnarjev, a glavno vlogo pri tem so imeli c. kr. uradniki, na čelu jim tukajšnji okrajni glavar dr. Poiger kot častni predsednik, c. kr. nadgometer Hohn kot Sprechwart, c. kr. davkar Strazovsky in davčni asistent Lauko kot odborniki. Torej predstojniki vseh tukajšnjih c. kr. uradov v družbi nekaterih fantalinov! Pri tukajšnjem Turnvereinu so namreč v večini fantalini, razni pomočniki in učenci, in so dali ti razni elementi že večkrat opravka kazenskemu sodišču. V taki družbi so bili v nedeljo s plačivami okrašeni višji c. kr. uradniki in še celo predstojnik politične oblasti! Še huje je pa to, da so c. kr. uradniki s to sodrgo na glavnem trgu z odkritimi glavami prepevali protiaustrijsko »Wacht am Rhein! To je gotovo višek sramote! Kaj poreče vlada k tej predrznosti njeje podrejenih uradnikov? Ali je že bil kdaj kak c. kr. okrajni glavar častni predsednik pri sokolskih prireditvah? Če torej politična nemška društva demonstrativno Slovence izzivajo, jim pomaga sam c. kr. politični predstojnik v Slov. Gradcu! Na ta slučaj opozarjamo naše slovenske poslance, naj povedo vladi, da se Slovenci v slovenj-gradskem okraju ne bodo več dali od c. kr. uradnikov izzivati.

— Princ Alojzij Liechtenstein, naroden Nemec! Ta Liechtenstein, ki je sedaj deželni glavar na Nižjeav-

strijskem in državni poslanec za stolno mesto Dunaj, je bil svoje dni skromen deželni poslanec za konservativne štajerske Nemce. Ker so takrat ti Nemci iz taktičnih ozirov v besedi priznavali ravnopravnost Slovanov, je tudi Alojzij Liechtenstein, učenec jezuitov in bivši oficir, zagovarjal to stališče. Pred nekaterimi dnevi je govoril Alojzij Liechtenstein v državnem zboru, in kaka korenita prememba! Danes mož ni več konservativen, danes je naroden Nemec. Princ Alojzij Liechtenstein danes zagovarja in povdarja v prvi vrsti in pred vsem potrebo sloge in jedinstva, potrebo složnega postopanja med vsemi nemškimi državnimi poslanci! Mož je praktičen politik, njemu gre interes nemškega naroda nad vse! Niti profesor Wahrmond ga ne more s svojimi nauki odvrniti od cilja. Toda princ Alojzij Liechtenstein je in ostane stokrat boljši katolik, boljši kristjan, da si brani in zagovarja v prvi vrsti nemško narodnost, nego so slovenski Šusteršiči, Korošci in tovariši, ki se izigravajo za zagovornike in branitelje vere! Liechtenstein ne vidi nikjer nevarnosti za vero, pač pa za nemško narodnost, za nadvlado Nemcev v Avstriji! Slovenskim Šusteršičem, Korošcem in tovarišem pa je edinstvo, sloga med Slovenci deveta briga. Za to porabijo vsako priliko, da z obrekovanjem, sumničanjem, blatenjem čim več razdvojijo Slovence, da čimbolje zatirajo moč in veljavo teh! In vendar bi bil tem princ Liechtenstein lahko najlepši zgled, kako se svoj narod mora nad vse ljubiti! Kaj predstavljajo tedaj Šusteršiči in Korošci pod krinko braniteljev katoliške vere? Pokorne sluge avstrijske kamarile, katera skuša avstrijsko Slovanstvo s tem zatreti, da neti med njim neslogo, da zavira in zabranjuje med njim razvijanje in vsako krepitev narodnostne ideje, medsebojnega približevanja. Ali se nahajajo Šusteršiči, Korošci in tovariši v tej službi vedoma ali nevedoma? Za kako plačo ali odkodnino?

— »Turnarji« v Gorici. Par let nazaj se je slislalo v Gorici bore malo nemščine. Ali nova železnica je v kratkem času prav izdatno podkrepila nemštvo v Gorici. »Schulverein« širi svoje prostore; skoro povsod naletiš na kakega Nemca in sedaj se že bavijo z mislijo, nabaviti si kakor hitro mogoče »Turnhalle« ter ustanoviti »Turnverein«. — Goriški Lahji vse to mirno gledajo. Nemec se jim ne zdi nevaren, tako so zaslepljeni; le Slovence bi še radi preganjali, pa ni več prave korajže!

— Čudodelna lurska voda. Ne mine teden, da ne bi klerikalni časopisi vedeli pripovedovati, da je Smolnikarjeva lurska voda zopet pomagala. Za vse boleznij, za katero hočete! Zdaj so iztaknili, da je uspešno sredstvo proti miliariji, ki je sicer silno hinavska bolezen, ki meče ljudi na mrtvaško posteljo, ki pa potegne rep med noge, kadar izpije bolnik par požirkov lurske vode. V Mirni peči na Dolenjskem se je dogodil tak slučaj. Ko je bilo bolnikom najhujše, so jim dali lurske vode piti in odleglo jim je. Zdaj se vzdiga po klerikalnem časopisju vsled tega mastna reklama za Smolnikarjevo lursko vodo. Vsi zdravniki naj puste svoje zdravništvo, kajti lurska voda bo odslej nadomestovala vsa zdravila in vse zdravnike. Da zapro tudi vse lekarne, pa menda ni treba še posebej naglašati...

— Zmaga pred upravnim sodiščem. Pred poldrugim letom so bile v Rožku na Koroškem občinske volitve, pri katerih so Slovenci zmagali v tretjem, nemškutarji in Nemci pa v prvem in drugem razredu. Slovenci so se pritožili zoper volitve v 1. in 2. razredu na deželno vlado, ki jih je razveljavila in zaukazala, da se morajo nemudoma vršiti nove volitve. Ker so se pa Nemci pritožili zoper ta sklep na upravno sodišče, je to razpravljalo o pritožbi 29. maja. Upravno sodišče je potrdilo sklep deželne vlade. V Rožku bodo torej v kratkem nove volitve za prvi in drugi razred. Slovenci na noge! Rožek mora biti naš!

— Nemški šulferajna — flaska? Vsi nacionalni listi so razbohnali v svet, da bo občni zbor nemškega šulferajna v Celovcu nekaj velikanskega. V Celovcu pričakujejo več tisoč tujcev. Dosedaj se jih je pa priprililo le okoli 200. Gospod župan Neuner se zmažejo z glavjo. G. deželni glavar, dajte deželni dvorec še za občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda na razpologo, in jamčimo vam, da bo brez vladne reklame prišlo vsaj še enkrat toliko slovenskih izvenkoroških gostov, kakor bo na binokšno nedeljo nemških tujcev. Nemški Muhl, pokni vendar po nemški malomarnosti!

To se bili nasekani! V »Domoljubu« od 4. junija 1908 beremo: »Pri otvoritvi delavskega doma 26. avgusta 1907 na Jesenicah je neko društvo posobilo trobojni trak z zlatimi franžami brez napisa, vreden do

50 kron. Lastnik naj se pismeno oglasi pri blagajniku Kat. del. društva na Jesenicah, da mu ga dopošlje.« To so morali biti katoliški možje nasekani, da jih morajo za tak drag trak še po desetih mesecih spomniti, naj se pobrigajo zanj. Seveda če bi tisti trak imel prelepe papeževe barve, potem bi bila zanj večja briga, a za slovensko trobojnico se naši katoličani prebito malo menijo!

Nov vir Ciril-Metodovi družbi. Prijatelj našega lista nam piše: Naša šolska družba ima vedno večje stroške, zato moramo skrbeti, da jih tudi pokrijemo. Po mojem mnenju bi bil nov — sicer majhen — vir dohodkov Ciril-Metodovi družbi ta, da bi se ji prepuščale najdenine od najdenih reči. Tuintam bi družbi pripadel lep znesek in če se zavzamemo za to in če se vsi ravnamo po tem, novi vir ne bo tako malenkosten, kot se misli na prvi pogled. — Pozdravljamo zdravo misel rodoljubnega moža in priporočamo narodnjakom, da jo uresničujejo. Geslo Slovencev bodi: Vse za družbo sv. Cirila in Metoda!

Trgovca Kečec na Muti ima svojo trgovino v graščini družbe sv. Cirila in Metoda. Poroča se nam, da ta človek prodaja klerikalne užgalice — kljubovalice in da je pri zadnjih občinskih volitvah pri Sv. Primožu volil z nemškutarji, tako da so Slovenci le po žrebu dobili župana, ki bi bil v nasprotnem slučaju nemškutar. Vprašamo slavno vodstvo naše šolske družbe, če mu je znano vse to in kaj misli ukreniti proti temu. Morda ima na razpologo sredstva, da tega človeka pouči, kako ima postopati, če hoče še nadalje ostati v njeni hiši.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. notar Gruntar 25 K iz »zapuščine umrle Helene Kaplan v Ribnici«. — G. Emil Lajovic je izročil za našo družbo pri upravnistvu »Sl. N.« nekaj starega denarja, ki pa dobi kmalu kronsko vrednost. Hvala!

Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Vel. Laščah razvija za svojo veliko veselico, ki se bo vršila, kakor smo na kratko že poročali, v nedeljo, dne 14. junija popoldne, naj-zivahnjšo delavnost. Naše vrle žene in dekleta imajo že več tednov polne roke dela in vse kaže na to, da bo ta dan pri nas velik praznik. Vse obširno Hočevarjevo dvorišče z vrtom vred se izpremeni v živahno in prostorno sejmishče, kjer bodo postavljeni obširni šotori za pivo, vino, jestvine, sladoled, kavo, abstinencijske pijače itd. Budejčevski in goška pivovarna sta se že odzvali s svojimi prispevki v ta namen, nadejamo se, da tudi Koslerjeva ne izostane. Na sporedu je tudi srečolov, šaljiva pošta, korijandolbitka itd. Pri vsem tem pa bodo cene povsod normalne, brez odiranja in tudi nič vstopnine. Kakor pa je poskrbljeno za krepčilo, tako se je storilo tudi za zabavo kar največ mogoče. Na to veliko sejmarsko veselico pride tudi velikanska menažarija združena z glasovitim svetovnim sirkusom. Ker ne smemo danes izdati že naprej vseh tajnih podrobnosti, povemo samo, da imamo že zagotovljeno pristnega severnoameriškega zamorca, ki bo izvajal s petjem svoj originalni ples; nadalje pride znamenit krotilec kač in kačk, proslavljen atlet, Bošnjak z medvedom, originalna ciganska godba itd. Iz prijaznosti sodeluje tudi slov. tamburaški zbor s. k. i. d. v Vel. Laščah. Posebnih vabil odbor ne bo razpošiljal, da se prihranijo stroški in se pripomore do večjega dohodka v družbeno korist, zato pa vabimo tem potom vsakega dobromiselnega Slovence na to lepo prireditev, na kateri bo imel vsakdo poleg prijetne zabave še tolažilno zavest, da je po svojih močeh podprl našo najnujnejšo pomoči potrebno narodno institucijo. Tujci si ob tej priliki najlože ogledaj Trubarjevo rojstno vas, ki je samo 2 kilometra oddaljena. Na svidenje torej 14. junija v Vel. Laščah!

Ustanovni občni zbor šent-viškega »Škola« bo v nedeljo popoldne ob 5. v Sv. Vidu pri Žibertu. Na zdar!

Proti Ciril-Metodovi družbi so začeli klerikalci s svojimi žveplenkami rovariti na vse mogoče načine. Od več strani z dežele se nam poroča, da jih usiljujejo kot židi. Tudi delovodja uradniškega konsumnega društva v Ljubljani jih prodaja po deželi. Ali je ta delovodja zato nastavljen od društva? Ta človek je govoril nekaj o Ciril-Metodovi družbi hoteč s tem dopovedati, da je boljše kupovati klerikalne užgalice nego pa one naše šolske družbe. Kakor se nam od druge strani poroča, priporočajo in usiljujejo klerikalci samo zato svoje žveplenke, da bi izpodrinili Ciril-Metodove. To je njih glavni in edini cilj. Verjamemo to, saj so to že povedali še preje, predno so jih poslali v svet! Z gnjusom se obračamo od takih ljudi in jim kličemo: Fej! Zavednim Slovincem in Slovenkam pa velja ta-le klic: Kupujte vedno in

povsod samo užigalice Cirila-Metodove družbe in razširjajte jih, da prodorov sleherni hris! Te užigalice naj bodo znak zavednih narodnih Slovencev!

Narodnjaki, narodnjakinje! Zahajajte v vseh gostilnah in kavnarh plačilne listke družbe sv. Cirila in Metoda! Zahajajte le v take gostilne in kavnarje, kjer dobite te plačilne listke!

Družbi sv. Cirila in Metoda je dal g. Mih. Štembal iz T. 5 K za prelomljeno besedo. — Z družbo sv. Cirila in Metoda simpatizirajo naši rojaki v Ameriki. Vseled neugodnega polčaja prihajajo sicer bolj redko dolarji, pač pa čisto izrazi ljubezni do Slovenstva, do naše družbe. Med drugimi objavljamo dopis g. Trbovca iz Utaha, ki piše: Ne imajoč v teh slabih časih drugega, pošiljam tu nekaj starih znamk, ključč:

Dična družba, domovina,
Le po Tebi upa,
Da ohrani se mladina
Tujih naukov strupa!

Gesla, po katerih se ravnaj vsak zavezen Slovenec in Slovenka, prinaša „Slovenski Branik“, list, ki nas seznaja, v kaki strašni nevarnosti je naša narodna posest. Ta gesla so: Rojaki, čvrsto na delo, da ohranimo potomcem slovensko narodnost! — Slovenci, podpirajmo družbo sv. Cirila in Metoda! — Slovenci, kupujmo narodno blago zlasti družbene užigalice! — Rojaki, govorimo čisto slovensko; proč s tujkami! — Bratje, bodimo edini, kadar ide za to, da se otme naš narod in naša zemlja! — Če se bomo ravnali po teh geslih, zagotovljena je slovenskemu narodu dostojna bodočnost!

Novakova dva slapa. V veliki izložbi tvrdke g. J. Bahovca v Ljubljani sta ravnokar izpostavljeni dve krasni sliki iz naše sloveče Gorenjske. Ena predstavlja slap Peričnik (od strani), druga pa veliki slap, oziroma padev v svetovno znanem Vintgarju pri Bledu. Sliki nosita podpis „Novak 1907“. Obe sliki sta po naravi dobro posneti; posebno pa je prizor na Vintgarju tako izborni zadet, da se človek, stoječ pred sliko, nehoti zamisliti, kakor da stoji zgorej na visokem mostu in zre globoko doli v kakor mleko belo se peneče valove slapa. Sliki sta, kakor se nam poroča, prav po ugodnih cenah na prodaj.

Usodna zamenjava. V Gradcu je imel gledališni kapelnik Alb. Krenn navado, da je pred spanjem vzel po žirke ruma. Tako je hotel storiti tudi zvečer 5. t. m. Pri tem pa je pomotoma vzel steklenico s salminjakom ter pil. Preden je prišla zdravniška pomoč, se je mladi mož zadušil.

Slaven začetek slavnega „govora“. Slavni klerikalni poslanec stajerski Terglav je na shodu lažikmečke zveze v Gornjem gradu pričel svoj „govor“ z besedami: „Toplo je; med ženskim spolom sem bil in tam je toplota doma!“

Na jutranje birmovanje v Spodnji Šiški na Koslerjevem vrtu (velika pomladanska veselica) pevskega društva „Savec“ opozarjamo slavno občinstvo še enkrat. Spored obsega godbo, petje, razne ljudske zabave, ples itd. Kegljanje na dobitke se vrši nepretrgoma od 8. ure jutraj do 10. zvečer. Pri veselici sodeluje Društvena godba, ki bode koncertovala od 4. do 9. zvečer. V salonu ples ob sviranju tamburaškega zbora. Pevski koncert — same izbrane točke — izvaja pevski zbor „Slavca“. Ljudske zabave pa obsejajo toliko mnogovrstnih točk, da bode zadovoljen vsak posetnik. V mraku čarobni umetniški ogenj. Za postrežbo je vestno skrbnjeno z določitvijo raznih točič. — Cene povsem navadne. Vstopnina 40 vinarjev.

Prostovoljno gasilno društvo v Dravljah v nedeljo 14. junija slavnostno otvoritve in blagoslovljenja „Gasilnega doma“ s sledečim sporedom: 1. Od 2. do 3. popoldne sprejem slav. društev pred „Gasilnim domom“. 2. Sprejem in pozdrav kumice gosp. Anice Šusteršičeve. 3. Blagoslovljenje brizgalnice in „Gasilnega doma“. 4. Po blagoslovljenju sprevod skozi vas. 5. Pred „Gasilnim domom“ defilacija društev, na kar odkoraka sprevod na vrt gosp. Ivana Kregarja, kjer se vzpizori velika veselica s sodelovanjem sl. pevskega zbora „Žir-vnik“. 6. Ob 4. popoldne: koncert z godbo in s petjem. 7. Srečolov, razne zabave, umetniški ogenj itd. 8. Ob 6. zvečer otvoritev Plesa. Sodeluje popolna „Mengeška godba“. Vstopnina prosta. Prostovoljni darovi v pokritje stavbe se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi najvjudneje vabi odbor. Veselica se vrši ob vsakem vremenu.

Ustanovni shod in ustanovitev Cirila in Metodove podružnice za Kamno gorico, Kropo, Dobravo-Ovsiše, Podnart in Ljubno, bo dne 8. junija, na binkoštni ponedeljek v go-

stilniških prostorih Filipa Pogačnika „pri Valentinu“ na Dobravi ob 3. popoldne.

Nameravane laške demostacije proti Slovincem in binkoštni ponedeljek. V Gorici obstoji društvo „Giovani Friulani“ — „Furlanski fantje“. V tem društvu je doma nekaj napetosti in sovražnosti. To društvo je imelo v četrtak zvečer zborovanje, na katerem se je sklenilo: da se zberejo „Furlanski fantje“ na binkoštni ponedeljek oboroženi s palicami ob 9. popoldne na Travniku, od koder odkorakajo na državni kolodvor zabraniti slovenskim gostom v mesto. Kakor hitro se zberejo, morajo biti zaprte vse laške trgovine v Gorici, slovenske pa naskočijo. Ker pa korajžni fantje nimajo dosti upanja, da bi prepredili slovenskim gostom vhod v mesto, hočejo zbrati kar mogoče pristašev raznih strank, tudi socialne demokrate, kateri naj se vsi zberejo na Tekališču popoldne ob 2., da zaprejo Slovincem dohod na „Veledrom“ ter preprečijo veselico in dirko. — Dasi so rekli na zborovanju, da se ima sklep držati strogo tajno, se je drugo jutro vendar hitro razneslo po Gorici, kaj mislijo „furlanski fantje“. Glavni govornik je bil visokolec Marconzi, sin trgovca na Travniku. — V imenovanem društvu je pretežna večina trgovskih uslužbencev. Laške trgovine v Gorici pa živijo po 90% od Slovencev. To bi bilo pa imenitno, da ti fantje, ki cel teden kupujejo s Slovenci, šli v praznik nad Slovence z batinami! — Slovenci v Gorici so pripravljeni na vse. Mirno pričakujejo, kaj se zgodi. Zeliyo seveda, da se izvrši vse mirno ter da ne bo nobenih demonstracij, če se pa Lah spozabijo, ter napadejo Slovence, potem se bodo že znali otesti laških dolgotepnikov in sledil bo odgovor, ki bo še mnogo hujši od leta 1897., ko je bojkot od slovenske strani streljal Lahe, da so bili postali krotki in ponižni kakor jagujeta. — Najbrže pa se razreši vsa ta reč tako, da ne bo nobenih demonstracij ter ostane le pri grčnjah — kajti večji del laškega prebivalstva v Gorici je proti demonstracijam. Energična beseda politične oblasti more v Gorici kar na mah odvrniti Lahe od neumnega zaganjanja v Slovence. Tako stojijo stvari v Gorici. Če bi vendarle bilo kaj, bi bilo to edina krivda politične oblasti!

Blamirani „Čuki“ na Gorickem. Iz Certanega se nam piše: Pri tukajšnjem c. kr. okrajnem sodiščem se je vršila danes kazenska razprava proti g. Vincencu Rojcu, znanemu naprednjaku. Nastopil je proti njemu celi cerkljanski telovadni odsek S. K. J. D., kakor ga časa-pisi in sploh ljudstvo nazivlje „Čuk“. Podtakniti so mu hoteli, da jih je psoval s psovko „Čuki“, kar mu je vkljub vsemu naporu niso mogli dokazati, na kar je bil obtoženec oproščen. Ker je obtoženec dokazal, da je tožba dan prekasno vložena, se je zviljal zloglasni klerikalni fantiček G. Bevk na vse mogoče načine. V svoji predznosti stopil je k sodni mizi, ter si prizadeval dokazati, da je tožba pravčasno vložena, ter obdolžil navzočega javnega funkcionarja, c. kr. kancelista g. Rurijerja, ki tožbe sprejema, da on ni dal pravega datuma na tožbo, ter s to obdolžitvijo napravil vtisk na poslušalce, da je gori omenjeni funkcionar pristranski postopal, oziroma datum falsificiral. Slavno c. kr. okrajno sodišče v Gorici se pozivila, da naj celo zadevo natančno preišče in naj se postavno kaznuje predrzneža, ki si dovoljuje javno kaj takega očitati javnemu funkcionarju.

Opatijske novice. Ustanovitev Súdmarkine podružnice v Lovrani. Odkar so se opatijski Nemci med nami dobro najedli in lepo oblekli z denarjem slovenskih gostov, kar ne vedo, kaj bi storili, da bi nas na vsak način uničili. Ali dobro je vendar, da gospod Bog ni dal kodi dolgega repa, zato pa Nemcu daljši jezik, s katerim vedno okoli sebe opleta. No z vsem opletanjem nas še niso do kosti oblizali. Pretekli teden so sklicali opatijski Nemci v Lovrani nekaj shod za ustanovitev podružnice „Súdmarke“. Na tem shodu je zopet opletal s svojim dolgim jezikom dr. Chon in opisaval nevarnost, katera preti nemški golazni, katera se je od bogve kod prikontrobandirala med nas in pozival navzoče, da se ustanovi prepotebna filijala Súdmarke v Lovrani. Na to je seveda tistih par germanskih butic takoj prikimalo in po dolgem dirnjaju so prišli do tega, da se ustanovi ta svetovna nepotrebnost. Da so se sestanka udeležili tudi ličnosti „Kranjske stavbinske družbe“, ki s slovenskim denarjem v vsakem slučaju in povsodi proti nam ruje, se samo po sebi razume. Kar se tiče ustanovitve te filijale v Lovrani, pa dvomimo, da bi boljše napredovala, kakor napredujejo pod nesebičnim vodstvom našega krivonosega dr. Chona sploh vsa dru-

štva enake vrste tu. Mi samo gledamo, kako se ti reveži mučijo, da bi sabili tu kje kol za most od Balta do Adrije; mi bomo še vedno pasili, da ga pravočasno spodbijemo. Saj imamo za skrajno silo vedno pri roki sredstvo „Svoji k svojim!“ in nam ne bo težko sačeti po slovenskih novinah delati reklamo za vile in hotele naših in nam prijaznih ljudi. (S tem sredstvom ni čakati do skrajnosti, ampak ga dosledno v praksi izvajati takoj! Poglejmo, kako delajo Nemci. Op. uredn.) Torej gospoda Quitta, Grüsser, Lokey, Lederer, Klein, gospa Zehentner, jemaj za zobe in roke k sebi, ker drugače ne bo k vam Srbov, Hrvatov, Slovencev, Čehov, Poljakov, in Rusov Pustite dr. Chonove muhe! Smo se razumeli? Ne tirajte z neumnimi nemškimi frazami tako daleč do naših tleh, ker vam bomo ta tla drugače razregali, da vam bodo prevročila. — Zanimivi podatki gostov v Opatiji. Kako se lahko uresniči, kar se gori obeta, naj bo v dokaz statistika gostov posameznih narodnosti, kateri gostje so bili v letu 1907 v Opatiji nastanjeni. Iz slovenskih krajev je obiskalo Opatijo v letu 1907 9648, iz nemških 6684, iz Ogrske, med katerimi je tudi 1/4, če ne več Slovanov, 14.459, a iz drugih nemških delov sveta 546 oseb. Če torej seštejemo vse nemške goste Opatije, pridemo do zaključka, da jih je bilo v Opatiji nastanjenih 24.653 proti kopici Nemcev 6684. In vendar imajo korajžni naši Nemci trditi, da Slovani od njih žive in ne oni od Slovanov! — Tuji v Opatiji. Opatijo je obiskalo od 1. septembra 1907 do 27. maja 1908 23.336 oseb, od 21. do 27. maja jih je prišlo 381, a 27. maja je bilo v Opatiji nastanjenih 1432 oseb. — „Abbazia-Matuglie“. Ta spaka se sveti že leta in leta na poslopi železniške postaje Opatija-Matuglie in bo, kar je pač že zadnji čas, po energičnem nastopu občine Kastav, v katere področje se postaja nahaja, sedaj izginila in pride na prvo mesto pravo ime postaje kakor se v resnici zove, namreč Opatija-Matuglie. To bi bilo res sramotno, da bi mi v svoji hiši ne bili gospodarji, in da ne bi že enkrat vrgli na treh tujih vsiljivcev. Ko bi bile vse naše občine si v svesti svojega dela kakor ravno naša trdnjava Kastav s svojim vrlim županom gosp. Jelušičem na čelu, bi imeli Slovenci in Hrvati zaznamovati drugačnih uspehov. — Prebodoeno srce v Opatiji 24. maja 1908.

Radi večjega osebnega prometa o binkoštnih praznikih vozili bodo na južni železnici še naslednji vlaki. 6. junija iz Trsta do Dunaja oddeljen popoldanski poštni vlak. Prvi brzovlak z Dunaja popoldne vozi po potrebi do Trsta. 7. junija. Poldanski poštni vlak iz Dunaja v dveh delih do Trsta. Istotako vozi prvi poletni brzovlak zvečer do Trsta. 8. junija. Razun postojnskih posebnih vlakov pride ob 11-12 pop. brzovlak iz Trsta. Po potrebi vozi ob 1-15 pop. še en osebni vlak do Postojne. Poštni vlak pop. ob 3-28 do Dunaja. Prvi pop. brzovlak vozi do Trsta in 9. junija pride do prvega poldanskega brzovlaka iz Ljubljane eden ob 11-12 pop. od Trsta in poštni vlak popoldne odhaja oddeljen ob 3-28 proti Gradcu.

V Postojnski jami bo na binkoštni ponedeljek običajna velika jamska veselica, za katero se vrše kar največje priprave. Pričetek ob 3 popoldne. Na „plesišču“ bo koncertovala razen trske godbe postojnske tudi c. in kr. godba vojne mornarice iz Pulja. Poleg „plesišča“ posluje pri veselici edini podzemski c. kr. poštni urad. Na slavnostni „Kalvariji“ bodo svirali tamburaši. Več pevskih društev je obljubilo svoje sodelovanje. Posebni vlaki južne železnice bodo vozili iz Ljubljane, iz Trsta in z Reke. Vstopnina v jamo znaša le 2 kroni za osebo. Jamska veselica se vrši pri vsakem vremenu. Prispevamo, da so bili plakativabla na to veselico v Ljubljani nabiti samo v nemškem jeziku. Kdo je zakrivil to netaktnost?

Prijatelji domačih obrtnikov. Pretekli teden smo nekoliko okrali „Katoliško knjigovoznico“, ki niti praznikov ne pozna. Odgovor na dotično notico v „Slovenca“ je bil pač tak, kakršnen se more skuhati le v klerikalnem jajcu. Informirali smo se, zakaj da „Katoliška knjigovoznica“ ne pozna praznikov in da dela ves Marijin mesec do 10 ali 11. ure zvečer, to se zna, z mladimi dekleti seveda brez vednosti duhovščine in brez vednosti katol. poslovdja! Stvar je zanimiva, da se ogleda in vidi, kako so ti katoliški duhovni požrešni in kako pomagajo uničiti samostojne mojstre, domače obrtnike. Pred dvema leti so ljubljanski knjigovezi prosili vodstvo „Katol. tiskovnega društva“, da naj opusti knjigovoznico ali saj omeji. Odgovor je bil ta, da so knjigovozsko osobje pomno-

žili. Ako ljubljanski knjigovezi lepo prosijo, se jim smejejo, ako si pa pomoči v javnem listu iščejo, takrat pa „Slovenec“ vse lepo po katoliško zasuka in javnosti nameče peska v oči. Le en izgled! Nekaj let daje „Mohorjeva družba“ slovenskim knjigovozom dela, kar je hvale vredno. Te dobrote se je pa polastila v obilni meri „Katoliška knjigovoznica“. Dasi ima „Katoliška knjigovoznica“ svojega dela čez glavo, vendar je ne ženi, da v svoji požrešnosti prevzema še drugo delo. Gospodje duhovniki, ki vodijo „Katoliško knjigovoznico“, in njih katoliški poslovdja, vsi so vedeli, da ne bodo kos prevzetemu delu, zato jim služi dobro petek in svetek. Gorje pa ljubljanskim knjigovozom, ko se preseli „Katoliška knjigovoznica“ v novo velikanško palačo. Že zdaj delajo klerikalci na sistematično uničenje samostojnih knjigovozskih mojstrov. Ti duhovniki so le takrat prijatelji obrtnikov in domače obrti, kadar jim kaj nese. Toliko za sedaj v odgovor na tisti hinavski popravek!

Izletnikom v Iški Vintgar ki si hočejo ogledati divje romantične Iški Vintgar, služile sledeče v pojasnilo: Marsikomu neprijetna pot čez Barje se olajša na ta način, da se je preskrbelo dobiti na lgu vožno priliko pod prav ugodnimi pogoji. G. Ivan Štrumbelj, gostilničar na Studencu-Ig se je zavezal preskrbeti vozove do Dolenjske mitnice v Ljubljani. Voz stane, če se oglasi 8—10 oseb 40 v., do Studenca oziroma do Iške vasi 70 v. za vsako osebo. Za manjše število udeležnikov stane vožnja do Iške vasi 1 krono. To je gotovo cena vožnja. V to svrbo bo preskrbel imenovani čez se bo oglašilo več obiskovalcev v Krmsko pogorje in Ižansko okolico, jako pripravne lahke vozove. Na izbiro je vsakemu, če hoče čez Studenec ali naravnost čez Iško vas naprej v tesni Iške. G. Štrumbelj preskrbi tudi vožno turistom, ki gredo od Preserja čez vas Jezero in Planinco oziroma čez Kamnik na Krim in se vračajo čez Gor. Ig proti Ljubljani. S tem se nepotrebnosti poti na Škofljo lahko izogne. V tej gostilni se dobi tudi prenočišče za izletnike, ki pridejo še predvečer na Ig. Kogar mika napraviti čez binkoštno praznike izlet skozi celo Iško, oziroma tretjino pota do Vrbove in od tod čez Kravovo Peč in Rob, ali čez Kurešček na Rašico na Trubarjev rojstni dom, se lahko zgasi pri Franjo Pirou, častnikarju, hotel „Avstrijski cesar“ v Ljubljani.

Umor. Iz Teharij se nam piše z dne 5. junija: V bližnjem Čretu, pod mestnim pokopališčem celjskim, je tamonjši kmet Vetrnik dne 3. jun. t. l. zvečer svojo ženo parkrat zabodel z nožem, tako, da je bila pri priči mrtva. — Vetrnik je že od nekdaj grdo ravnal z ženo, živel je z njo v vednem prepiru ter jo v pijanosti mnogokrat hudo pretepaval. Tudi to pot ni bil trezen.

Za tako neumno še smatrajo naše ljudstvo! Piše se nam iz Teharjev pri Celju: Kakor ste že poročali, so blagoslovili minuli torek t. j. 3. junija t. l. novo cerkev v Teharij z velikim pompom in sam škof dr. Napotnik je prišel iz Maribora k tej ceremoniji. A nedeljo pred blagoslovljenjem cerkve se je zabaval razleco vernemu ljudstvu, naj se dan pred dohodom škofovim postji, da bode tako škofa moglo sprejeti tim vredneje... To je pa že malo odveč! Zato, da se razni črni gospodje lahko mastijo ob strani „presvetlega“ pri omizju, ki se šibi najslajših jedi in pijač, naj se pa ubogi zmučeni naš kmet vzdržuje ubornih jedil. Tako neumen pa tudi naš prostak več ni!

Nov vojni red. G. L. Pevalek je priredil drugo izdajo svojega voznega reda. Sestavljen je natančno in obsega vse železniške proge na slovenskem ozemlju. Velja 10 v., v pristno platno vezan pa 30 v.

Izletniki na Trubarjev dom odhajajo v ponedeljek iz Ljubljane z jutranjim dolenskim vlakom. Vlak se odpelje z južnega kolodvora ob 7 07 min., z dolenskega kolodvora pa ob 7 18 min.

Za planince. Ustreza želji, priobčujemo v kratkih potezah še tretjo varianto potovanja na Rašico. Ta varianta je: Že na drugem mestu omenjena tura čez Iški Vintgar do Vrbove, t. j. ob ustju Zale in Iške, od tod po novi gornji poti (levo) čez slikovito Kravovo Peč na maloznani, a vendar jako zanimivi Rob (vas z romantično okolico) in doli v smeri proti Vel. Laščam na Rašico; od tu povratek ali čez Turjak mimo sv. Ahaca, ali na eno obeh postaj Vel. Lašče in Dobropolje. Planince bo ta slednja postaja še bolj zanimiva zaradi prizora ob ponicanju Rašice pri Adamičevem mlinu. Lahko pa se tudi gre od Kravove peči na Kurešček in od tod čez Zapotok na Pod Turjak oziroma Turjak na Rašico. Ta tura pa je daljša od one čez Rob.

Za celjake vodoed se polaganje cevi urno vrši. Od Vitanja do Nove cerkve so tozadevna dela že

gotova. Prihodnji teden bodo pričeli polagati vodovodne cevi proti Vojniku. Vso gradnjo vodovoda je prevzela dunajska stavbna tvrdka baron Schwarz. — Kar je boljših delavcev, so skoro sami Italijani. Tudi tu se potiska naš domači živelj v stran.

V Sv. Križu v Kostanjevici se je osnoval preteklo nedeljo odsek Sokola v Krškem, kar je najlepši dokaz, da sokolska ideja prodira od dne do dne tudi v najširše kroge slovenskega naroda. Ustanovitev Sokola v Sv. Križu naj bi bila v zgled večjim krajem, kjer tega prepotrebnega društva še ni, kar moramo gotovo kolikorotliko pripisovati brezbriznosti in komodnosti gotovih posameznikov. Število članov, ki se jih je prijavilo samo prvi večer pri ustanovitvi tega sokolskega odseka, kakor tudi poptovalnost in res pravi sokolski duh njega načelnika, nam svedoči obstoj in procvit tega najmlajšega Sokola. Vpisalo se je, ko pri ustanovnem večeru 24 članov, kar kaže, da bi se ustanovilo že lahko samostojno društvo. Vendar začasno ostanemo pri odseku, kajti bolj je pravilno pričeti z malim uspehom in končati z velikim, kot pa narobe.

— Z ozirom na notico »V kavnar-ni Balkan v Trstu« smo informirani z najzanesljivejše in najverodostojnejše strani, da izvajanja v tej notici ne odgovarjajo resnici. Gospodu kavnarju in restavraterju Köglu se glede »Družbe sv. Cirila in Metoda« ne da ničesar očitati, saj je on sam iz lastne inicijative naročil pri družbi nabiralnike ter poskrbel, da so razpostavljeni v vseh kavnariških in restavracijskih prostorih. Dasi rojen Dunajčan, je Kögl vseskozi koncilijanten mož, ki se še ni nikdar v nobenem oziru pregrešil proti slovenski narodnosti ter vedno pazil na to, da se v hotelu »Balkan« v prvi vrsti spoštujejo pravice slovenskega jezika. Obžalujemo, da smo bili glede gospoda Kögla mistificirani in da smo mu delali krivico.

— **Predavanje v »Splošnem slovenskem ženskem društvu«.** V četrtek, dne 11. t. m. ob polu 9. zvečer predava v »Mestnem domu« gospod Lenart Lotrič o temi »Zakaj se inteligenca odteguje cerkvi?« Vstop k predavanju je vsakomur prost. Opozarjamo na to veleznanimivo predavanje že danes ter se nadejamo, da ga bo prišlo poslušat slovensko občinstvo v čim največjem številu.

— **Društvo „Lastni dom“.** Piše se nam: Preteklo nedeljo, dne 31. maja t. l. vršil se je v vrtnem salonu restavracije „Pri Levu“ prav dobro obiskan osnovni zbor družbe „Lastni dom“. — Sklicatelj, g. Stergar, je pozdravil navzoče, seobno pa dame in mladino, ki kažejo veliko zanimanje na to prekoristno družbo na gospodarsko-socialnem polju. Razložil je pomen in namen te družbe, ki naj bi bila registrirana občna stavbna družba z omejeno zavezo. Iz njegovega povsem zelo zanimivega govora posneli smo, da preskrbuje ta družba svojim članom lastne hiše z vrtno in dvoriščem, na kmetih s poljem; najemnine prosta stanovanja, tudi za dediče najcenejša stanovanja sploh dela nemogočnim, ubogim, prosta stanovanja s popolnim preskrbljenjem; živila, kurjavo, po najnižji (izvirni) ceni. Družba ima lastne mesnice, pekarije, mlekarne; zaloge in prodajalne tudi drugih vsakdanjih potrebščin. Družba zida članom hiše na stroške družbe, na njih lastne stroške, zadružne hiše, kjer oddaja stanovanja v dosmrtno prebivanje, v navadni najem; s tem se more združiti popolno preskrbljenje plačujočih oseb. Člani so: ustanovniki, plačujoči 200 K naenkrat ali v mesečnih obrokih po 20 K; deležniki, odplačujoči hišo ali stanovanje; podporniki, plačujoči na leto 2 K ali na mesec 20 v.; upniki, posojajoči družbi denar brez obresti; vsaj 200 K naenkrat ali na mesec 10 K, 20 K, ali dajo kako zemljišče, stavbni material, inventar itd. v zakup. Član more biti vsakdo, ki ima državljanske pravice. Za otroke naj skrbje starši ali varuhi ter jim pomagajo do lastnega doma, vsaj do stalnega bivališča. Za otroke do 10. leta se plačuje 20 v., do 20. leta 40 v., do doletnosti 60 v. nanesec. Če umrje otrok nedoleten, vrne družba vse vplačane zneske. Ravno tako vsakemu deležniku, če izstopi, le obveze proti družbi se morajo poravnati. Deležnik pa, ki v dotični pogodbi določeno stanovanje odplača, ga sme, posebno če nima postavnih dedičev, oddati v najem in porabiti dotično najemnino zase. Razvila se je zelo živahna debata, koje so se osebno udeležili: poštni oficijal g. Rak, solicator g. Christof, oficijal g. Robida, gosp. Kamenšek in čevljarski mojster, g. Toni. Posebno smo bili hvaležni g. Raku za njegova pojasnila in vsestranska navodila. Sklenilo se je, vsestransko delati na to, da se pridobi kolikor mogoče veliko članov, sklicati potem nov osnovni zbor, na katerim se naj bi izvolil pripravljalni odbor, kojega naloga bi bila,

določiti pravila in vse potrebno ukremiti za občni zbor. Ker je ta družba eminentnega pomena posebej za ravnejše sloje, vabimo vse, ki jim je mar za boljše prihodnost, da pristopijo tej družbi in javijo svoj pristop sodnemu odboru „Lastni dom“, Radeckega ceste št. 20.

Promocija. Včeraj dne 5. junija je bil na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem prava gospod Fran Kovčar, pravni praktikant v Celju, starejšina akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu. Čestitamo!

Iz deželne veterinarske službe. Gosp. Leon Simenthal, deželni veterinar živalozdravnik v Vipavi je imenovan za provizorčnega dež. živalozdravnika za Idrijo.

Slavnostnega spreveda na Dunaju se koroški Slovenci ne udeležijo, ker nočejo delati štafaže.

Promet jedilnih voz pri brzovlakih karavanskih železnic. S 1. majem t. l. pri brzovlakih šteje 1, 2, 7, 8 med št. Vidom ob Glini. Trstom c. kr. drž. železnice vozeči jedilni vozovi so od 15. junija le še v relaciji št. Vid ob Glini Gorica d. žel. v prometu.

Zblaznel je v Trstu 44letni čevljar Anton Majec.

Solinarica je zadela v Trstu 24letnega kovača Ivana Švaga lja v ladjedelnici Sv. Marka.

Poskušan samomor. V Zagrebu se je vrgla v Savo vdova uradnega sluga 54letna Frančiška Perzolja, ki so jo pa rešili. Vzrok poskušene samomora beda.

Nesreča. Vinskega trgovca Egidija Kurelika iz Pedene je na Sušaku pri Reki zgrabil železniški stroj in mu zdrobil roko.

Neumna šala. V Trstu je nekdo Sletno Kristino Bajc tako opijal, da so jo vsled zastrupljenja z alkoholom morali prepeljati v bolnišnico. Ali ni obsojanja vredno tako ravnanje z otrokom?

Vrat si je prerezala, kakor smo včeraj poročali, v Trstu 78letna Marija Slugan. Umrla je za poškodbo. Kaj je žensko, ki je imela 80.000 K premoženja, gnalo v smrt, ni znano.

Gad je pičil v Ostriči v Istri 36letno kmetico Josipino Poles. Morala je v tržaško bolnišnico.

Legar razseja na Sušaku, vendar umrl še ni nihče za njim.

Zastrupila se je v Trstu 14letna vdova Ada Gaugadi s karbolovo kislino. V težkem stanju so jo prenesli v bolnišnico.

Poneveril je v Trstu, kakor smo že poročali, sodni pisarniški uradnik Julijan Negri vedjo svoto denarja in bil aretiran zato. Kakor se zdaj poroča, do posledica se defraudacije ta, da bo več višjih sodnikov upokojenih. Predsednik dež. sodišča dvorni svetnik vitez Defacis je šel na trimesečni dopust „zaradi bolezni“, dasi bi moral predsedovati pri sedanjih porotnih razpravah. Negri je poneverjal denar že okoli pet let in znaša poneverjena svota do 30.000 K.

Prva dalmatinska profesorica. Gdč. Jelka Perić iz Stona v Dalmaciji je na češki univerzi v Pragi napravila proforski izpit z dobrim uspehom. To je prva profesorica iz Dalmacije.

Obilen ribji lov. Puljski ribiči so v noči na nedeljo vrgli v morje mreže in vlovili 70.000 kg rib. Vrgli so mreže samo enkrat. Iste noči je bilo vlovljenih tudi mnogo sardel. Samo ena tovarna je prevzela 680.000 komadov rib.

Čebelarški shod v Kobaridu priredi slov. osr. čeb. društvo iz Ljubljane 8. t. m. ob 3. popoldne v ondotnem šolskem poslopju. Na shodu bo predaval g. nadučitelj Anton Likozar.

Pojasnilo. Zadnjega poročila o vpeljavi vprašalnih listov z dnem 15. t. m. v mestnem zglasevalnem uradu nikakor ni tolmačiti v tem smislu, da se bodo poslej plačevale tudi tiskovine za navadno zglasevanje. Vsaka zglasitev se vrši prej ko slej na brezplačnih tiskovinah in popolnoma brezplačno. Nova odredba velja torej samo za one stranke, ki hodijo po naslove v mestni zglasevalni urad.

Razpis Jakob pl. Šelenburgove ustanove za invalide. Glasom razpisa tretjega kornega poveljstva v Gradcu je podeliti eno mesto Jakob pl. Šelenburgove ustanove za invalide. Pravico do te ustanove imajo v prvi vrsti oni invalidi, ki so bili v vojski ranjeni in pohabljeni, da so za delo nezmožni, in sicer pred vsem oni iz Kranjskega, dalje pa tudi oni iz Štajerskega in Koroškega. Ustanova je dosmrtna in znaša 259 kron 76 h na leto. Komur se ustanova podeli, si lahko izbere namesto denarja preskrbo v kakem vojaškem invalidskem domu. Prosilci za to ustanovo se torej pozivljajo, da v svojih prošnjah izrecno navedejo, če žele preskrbo v invalidskem zavodu na Dunaju, ali pa denar na roko v prej omenjenem znesku. Prošnje so kolka prazne in morajo imeti natančne in

obširne podatke o imovinskih in družinskih razmerah prošilcev, kakor tudi število in starost preskrbljenih in nepreskrbljenih rodbinskih članov. Resničnost teh podatkov mora potem na prošnji sami potrditi pristojni španski in župnijski urad. Prošnje morajo do najkasneje 25. t. m. dospeti na (krajno) dopolnilno poveljstvo št. 17 v Ljubljani, priložiti pa je: krstni in domovinski list, rodbinsko polo, zdravniško spričevalo in izkazilo o paternalnem invalidstvu. Natančnejša pojasnila daje ob navadnih uradnih urah mestni vojaški referent v Mestnem domu.

Kinematografske predstave na prostem. Na vrtu hotela „pri Malih“ (xraven pošče) se je nastanilo kinematografsko podjetje „The elite biogra“, ki daje vsak večer predstavo od pol 9. ure do pol 12. Predstava traja torej 3 ure. Otvoritev je danes in se vidi sledeči prizori: Kaprica. (Smešno.) Hudodelnik. (Zaloigra.) Potovanje po Nici. (Po naravi.) Obrekovanje stari oče. (Smešno.) Delavčovo dobro srce. (Zaloigra.) Precizijski želez. (Smešno.) Japonski akrobati. (Po naravi.) Zapeljana. (Zaloigra.) Švica po zimi. (Po naravi.) Dirka tašč. (Smešno.) Cene prostorom: I. prostor 60 v.n., II. prostor 40 vin. Otroci in vojaši polovico.

Kinematograf Edison na Dunajski cesti nasproti kavarni „Evropa“ ima od danes do torka sledeči zanimiv spored: Institut lepote. (Smešno.) Tekma konjnikov. (Interesantna projekcija; po naravi posneta o priliki internacionalne tekme konjnikov v Rimu 15. maja 1908, pri kateri so bile zastopane vse evropske države.) Brez naslednika. (Zaloigra.) Nadležna glasba. (Smešno.) Opozorjamo botre in botrice, da z birmanci obiščejo te predstave.

V kočjo knajpovcev v tivolskem gozdu se je včeraj popoldne skozi okno splazil nek sumljiv človek, a so ga še pravočasno prijeli za ušesa. Kaj je tam pravzaprav nameraval se seveda ne more vedeti, izgovarja se le, da se je hotel kopati, česar pa ne verujejo.

Pod voz je prišla včeraj zjutraj na Resljevi cesti 6letna Albina Kušarjeva ter se k sreči le lahko telesno poškodovala.

Pobegnil je dne 3. t. m. titularni desetak tukajšnjega 27. pešpolka Jožef Zimmermann.

Izgubljene in najdene reči. Šivilja gdč. Eleonora Kaligajeva je izgubila srebrno, dolgo verižico. Poštni sluga Rudolf Trdina je našel par ženskih rokavic in jih oddal pri magistratu.

Aretovan je bil v Knežaku 17letni čevljarski vajenec Karel Alojzij Schwentner rodom iz Ljubljane. Navedenec je pred kratkim izvršil tukaj hudodelstvo tatvine, potem pa ušel svojemu učnemu mojstru. Pot ga je nanesla v Knežak, kjer je stopil v službo pri tam se nahajajočem imetniku vrtiljaka. Ko je policija to zaznala, je takoj obvestila orožništvo v Zagorju na Notranjskem, ki je neprimerno aretovalo in izročilo sodišču v Ilirski Bistrici, katero ga pošlje ljubljanskemu deželnemu sodišču.

Noč ima svoje moč. Danes ponoči je po mestu bos taval nek 33letni fant. Pod Trančo ga je stražnik ustavil in privedel na osrednjo stražnico, kjer so našli pri njem 97 kron 58 v denarja, za katerega se ni mogel izkazati odkod ga ima. Fant, ki je videti na duhu precej siromak, pravi da je denar dobil kot zavarovalnino pri nekem požaru, ker pa nima nobenega posestva, je njegov zagovor zelo neverjeten.

Pogreša se od 11. sušca t. l. 29letna sobarica Marija Verbičeva iz Postojne. Pogrešanka je bila pri odhodu v blagoslovljenem stanu in je med tem časom že najbrže povila. Navedenka ima rjave lase in govori slovensko in nemško.

V smrti na večalhi je bil obsojen včeraj Štefan Samardžić zaradi roparskega umora Cedolinija. Natančnejše poročilo o koncu obravnave prihodnjič.

„Društvena godba ljubljanska“ koncertuje danes zvečer v hotelu „Južni kolidor“ (A. Seidl). Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina prosta.

„Društvena godba ljubljanska“ priredi jutri popoldne zjutrkovni koncert v meščanski pivovarni (A. Dekleva). Začetek ob 10. popoldne. Vstopnina prosta.

Corrigendum. Z ozirom na članek „Naš narodni praznik“ v današnjem listu se nam javlja, da „Slavec“ priredi tam napominano veselico v korist družbi Cirila in Metoda dne 12. julija in ne 5. julija, ker se je na ljubo društvu „Merkurja“ za ta dan umaknil.

Drobne novice.

Japonci v Koreji. Med japonskimi vojniki in korejskimi ustaši je bila te dni bitka, v kateri je padlo 372 vstašev, a 55 so jih Japonci ujeli.

Čaščenje majorja Dreyfusa. Vojni minister Piqart namestila v bodočem ministrskem svetu predlagati, naj se imenuje Dreyfus za oficirja častne legije ter podpiše dekret predsednik republike.

Cesar Frano Jožef je imenovan za generala danske armade.

Proti sežiganju mrličev. Bavarski škofje so dali na indeks vse spise, ki govorijo o sežiganju mrličev na Bavarskem.

Nesreča na avtomobilu. Blizu Meineja na Brunšviškem se je zaletel avtomobil, ki je vozil z brzino 80 km, ob plot ter se razbil. Pruska častnika Fritsche in Assmann sta bila ubita.

Berolinski škandal, katerih glavni „junak“ je bil grof Eulenburg, se raztezajo čimdalje v višje kroge. Sedaj je priznal bivši dvorni maršal cesarice Friderike, komornik pl. Wedel, da je v palači cesarskih princzov prirejal homoseksualne čajne večere, katerih so se udeleževali člani najvišjih krogov, med njimi član kraljeve rodbine. Na cesarjev ukaz je pl. Wedel moral po svoji izpovedi takoj zapustiti palačo ter je izginil iz Berolina. Umazana afera se je raztegnila tudi na dunajske aristokrate, diplomate itd.

Razne stvari.

*** Proti kačjemu piku.** Vseučilišni profesor dr. Rehl je dal izdelati male škatljice, v katerih je v obliki pastil klorovo apno, kakor najuspešnejše sredstvo proti kačjemu piku. Te škatljice bi morale biti povsod na razpolago, kjer se nahajajo strupene kače, posebno v planinskih zavetiščih, v gostinah itd. Tudi naj bi imel take pastile vsak sprehajalec, izletnik, turist. Pastile obdrže zelo dolgo svojo zdravilno moč.

*** Kako je ohraniti svojo meso.** Meso zavij dobro v robec, da ne pride zrak do njega ter ga spravi v klet. Še bolje je, ako ga zaviješ v koprive ter potem pokriješ z lončeno posodo ali pa, ako ga v cunjjo zavitega zakopješ v kup peska v kleti. Ako meso že malo diši, ga dobro umij s slano vodo, v katero si vili tudi malo kisa, polij ga s kislim mlekom ter ga pokrij; tako se še nekaj časa ohrani. Meso tudi izgubi duh, če ga denemo v vodo ter mečemo vanjo žareče oglje.

*** Kdaj je bila spevana pesem „Hej Slovani!“** Leta 1813. se je rodil v Jelšavski Toplici v Germanški županiji severne Slovaške Samuel Tomašik. Leta 1834. podal se je kakor kandidat bogoslovja preko Prage v Jenó. 26. oktobra 1834. je prišel prvič v Prago v češko gledališče. Predstava ga je osvedočila in pretresla tako, da je po predstavi v svojem stanovanju speval pesem „Hej Slovani, naša reč slovanska živo klije!“ V par dneh je pevala to pesem vsa Praga in vsa Češka. Tomašik je postal sloveč slovaški pesnik in novelist in je umrl kakor župnik v Chižnu v gorenji Slovaški.

*** Koliko človek napiše?** V Berolinu je umrl neki pruski uradnik, ki je živel 74 let. Za časa svojega 38letnega službovanja je delal skupno 15.000 dni. Vsak dan je napisal 10 pol: torej vsega skupaj 150.000 pol ali 600.000 strani. Ako računamo na vsako stran samo 24 vrst, je napisal skupno 14 milijonov vrst ali eno milijardo črk.

Književnost in umetnost.

— Carniola I. letnik 1908, 2. snopč. — To v nemškem jeziku pisano glasilo našega muzejskega društva se pod spretnim in večim uredništvom kustosa dr. V. Šmida stavi lahko v isto vrsto z odličnimi publikacijami drugih uglednih znanstvenih društev. Kakor je že prva številka s svojo zanimivo in mnogolično vsebino obrnila nase pozornost vseh tistih krogov, katerim je kaj do znanstvenega poznavanja naše dežele in njenega kulturnega razvoja, tako utegne še posebno najnovejši snopč — Trubarjeva številka — zadovoljiti marsikoga, ki baš v tem mesecu ob 400letnici Trubarjevega rojstva pogreša prigodne slovenske spomenice.

Štiri članke nam nudi ta številka; vsi se bavijo s pomembno dobo naše reformacije in ustanovitve slovenskega knjižnega jezika. Značilno je — to moramo tu pibiti — da izmed pisateljev ni ne eden po rodu Slovenec, a vendar se znajo s tako ljubeznijo do stvari poglobiti v to dobo, kakor bi jo pričakovali le od lastnih rojakov. V prvem članku, posvečenem manom Trubarjevemu podaje dr. Otan. Hegemann: D. M. PRIMI TRUBERI — precej obsežno karakteristiko Trubarjeve osebnosti in delovanja, pri čemer se ozira posebno na razpore Elzejeve in na Dimitzovo zgodovino. Porabil je tudi še neobjavljen spis Elzeja, v katerem nam ta odlični poznavatelj slovenske reformacijske dobe podaja simpatično osnabo našega „literarnega Kolumba“.

Hegemann sam pa dostavlja, da je v veljavna poteka Trubarjeve osebnosti ta, da se je dvignil v dobi pustih veroučnih prepričanj, ki je moderno čutil in pred svojim časom hitel Vseučiliški profesor dr. Arnold Luschn-Ebenreuth se spominja v iskreno naddahnem članku svojega prvega znanstvenega mentorja, dr. Tedorja Elzeja. V markantnih potezah nam predoči življenje tega izvanrednega moža, ki je doživel del svojega življenja posvetil proučevanju reformacije na Slovenskem. L. 1852 je bil prišel v Ljubljano kot pastor novoustanovljene protestanske občine in 14 let je deloval na Kranjskem tako, da si je zaslužil priznanje tudi pri svojih verskih nasprotnikih. Saj je s svojimi raziskavami o jugoslovanskem slovstvu protest. dobe položil temelj za nadaljnje študije na tem polju, ki žal še dandanes ni povsem preorano.

Na tretjem mestu obravnava graški vseuč. profesor dr. Loserth, najboljši poznavatelj protireformacijske dobe, edinstvo notranjeavstrijskih dežel Štajerske, Koroške in Kranjske, ko je šlo za to, da bi si protest. deželni stanovji ohranili svoje postojanje in pravice tudi v tisti dobi, ko je skušala cerkvena in politična oblast zatreti vse, kar je še ostalo luteranskega. In končno podaja znani bibliograf dr. Ahn pregled tiskarstva v Trubarjevi dobi. To je prezanimiva stran naše kulturne zgodovine, saj vemo, da se je velika večina protestantskih knjig tiskala na Nemškem, le ko je Mannel l. 1575 ustanovil v Ljubljani svojo tiskarno, se je nekaj Trubarjevih stvari tiskalo v domovini. A že l. 1582 je moral Mannel iz dežele, in prva slovenska tiskarna je prenehala. Tako so ostala nemška mesta Urach, Tübinga, Wittenberg in celo Ratisbona torišča slovenskega in hrvaškega tiska v protestantovski dobi. Ahn ceni, da se je natisnilo v dobi od 1550—1595 kakih 50.000 slovenskih knjig. Kar nam je pa do danes ostalo od tega bogatega zaklada, so le književne redkosti; nekatere knjige so znane le še po naslovu. V sodih so jih skrivaj uvažali iz Nemčije na slovenska tla v vozovih pa so jih pozneje vozili na ljubljanski in graški glavni trg, kjer so jih javno sežigali fanatični jezuitje. Tako je bridka usoda uničila prvo slovensko kulturno delo. — Vnanja oprema „Carniole“ je lična in dela čast domači tiskarni. Marljivi urednik je oskrbel za to slavnostno število tudi primerne slike, in sicer dve Trubarjevi, posneti po izvornih slikah na platnicah protest. knjig, sliko Trubarjevega nagrobnega spomenika v Derendingi in Elzejev portret po Künolvi sliki. — Tako se je muzejско društvo na dostojen način spomnilo Trubarjevega jubileja; zdaj pa radosno pričakujemo, kako se bodo druga domača slovenska znanstvena in literarna glasila oddolžila Trubarjevemu zaslugam.

Nova učna knjiga. Gospod N. Podkrajšek je sestavil za naše obrtne učne zavode knjigo „Obrtno knjigovodstvo z naukom o menicah“, ki je vsled odloka c. kr. ministrstva za bogocastje in uk z dne 18. aprila 1908, št. 12.368 izšla v o. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. Vezana knjiga, ki bo zlasti dobro služila tudi našim obrtnikom, se dobiva za 1 K 20 v dobiva po vseh ljubljanskih knjigotrdnicah.

Janeza Trdine zbrani spisi V. knjiga. (Bajke in povesti.) Založil L. Schwentner v Ljubljani 1908. Cena broširanemu izvodu 1 K 60 v, elegantno vezanemu 2 K 80 v, po pošti 10 v, oziroma 20 v več. V tem zvezku so natisnene te-le bajke in povesti: „Rožica“, „Stražani“, „Zemun“, „Bratovska gomila“, „Koslerjev vodotoč“, „Samaj“, „Razodetje“, „Kocaneža“ in „Vinska modrost“. Knjigo toplo priporočamo.

— S. Gregorčičeve poezije, IV. zvezek. Tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Gorici. 1908. Cena? To zbirko je uredil pisatelj in pesnik Ksaver Meško, ki je spisal tudi kratke predgovor. V knjigi je 78 pesmi, izmed teh jih je nad 40, ki še niso bile objavljene, ostale so bile priobčene v „Zvonu“, „Slovanu“, „Nadi“, v „Besedniku“, „Slov. Glasniku“, „Soči“, „Svetliniku“ in „Gorici“. V zbirki je mnogo bisero, a tudi nekaj še neobrušenih kamnov. Vkljub temu pa bodo tudi te „Poezije“ našle obilo čitateljev, ki bodo slastno uživali te doslej malo poznate ali pa docela neznane umotvore pesnikove muze. Pri priliki spregovorimo o teh pesmih kaj več.

Telefonska in brzojavna poročila.

Minister Prade na skupščini »Schulvereina«.

Dunaj, 6. junija. Skupščina nemškega »Schulvereina«, ki bo v ponedeljek v Celovcu, se udeležijo tudi nemški minister-rojak Henrik Prade.

Posvečovanje vseučilišnih rektorjev.

Dunaj, 6. junija. V torek se snidejo rektorji vseh avstrijskih vseučilišč na skupno konferenco, da se dogovore o enotnih direktivah, veljavnih za vse univerze. Konferenca bo v naučenem ministrstvu. Udeležijo se je tudi minister dr. Marchet.

Ban baron Rauch.

Dunaj, 6. junija. Danes opoldne je cesar sprejel v Senbrunn hrvaškega bana barona Raucha. V poučenih krogih se zatrjuje, da so dnevi baronu Rauchu šteti.

Nemško dijaštvo proti nemškim poslancem.

Dunaj, 6. junija. Snoči so imeli zastopniki nemško - nacionalnega dijaštva sejo, na kateri so posamni govorniki ljuto napadali nemške svobodomiselnice poslance. Odboru se je naročilo, naj sestavi resolucijo, v kateri se obsoja mlačno postopanje poslancev v aferi Wahrmund.

Samomor nemškega pisatelja.

Dunaj, 6. junija. Včeraj se je tu ustrelil 26letni pisatelj Donald Wedekind, brat slovečega pesnika Franka Wedekinda.

Eulenburgova afera.

Dunaj, 6. junija. Policija je na prošnjo nemškega sodišča dala zaslišati več uradnikov in poslancev in causa Eulenburg. Knez Eulenburg je bil, kakor je znano, 6 let nemški poslanik na avstrijskem dvoru.

Vslovanska razstava v Moskvi zagotovljena.

Petrograd, 6. junija. Vslovanska razstava leta 1911. v Moskvi je zagotovljena. Vsi stroški za razstavo so namreč že popolnoma zasigurani. S pripravljalnimi deli se prične v najkrajšem času.

Ruski akademiki v Ljubljani.

Petrograd, 6. junija. V kratkem priredi večje število ruskih visokosolcev potovanje na zapad. Pri tej priliki pridejo tudi na Slovensko in posetijo Ljubljano.

Narodovo zdravilo. Iako se sme imenovati bolesti utešujoče, mislice in živce krepčujoče, kot mazilo dobro znano „Mollovo francosko žganje in sol“, katero se splošno in uspešno porablja pri trganju po udih in pri drugih naslednjih prehlajenja. Cena steklenici K 1-90. Po poštmem povzetju razpošilja to mazilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJ, Tuchlauben 9. V zalogah po deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov prepart, zaznamovan z varstveno znamko in podpisom 23-8

Kaj je Persil? Katera dama si ne želi bleščeče belega perila? Katera gospodinja, posebno ako pri gospodinjstvu sama pomaga, bi ne hotela rada, ako bi se za vse gospodinjstvo tako nadležne čas pranja dokončal v tretjini časa? Persil se zove dobro, moderno, neškodljivo sredstvo za pranje, ki dan pranja v današnjem času napravi za »praznik pranja«, ker z njim prati je zabava, nič več nadloga!

Rogaška Slatina je letos z vpeljavo električne razsvetljave, ki jo je izvršila elektrarna v Weizu, Fran Fichler & Komp., zopet stopila korak naprej, in od leta do leta naraščajoči obisk je jasen dokaz za to, kakšno privlačnost tvori povečana udobnost. Tudi nova sezija se je, podprta od ugodnega vremena, pričela prav živahno. Prvi zdraviliški sesamek izkazuje 202 osebi, med temi nastopne: generalni major Pavel Witzmann iz Požuna, prof. Schrötter s soprogo iz Kroisbacha, višjesodni podpredsednik Alojzij Walter iz Gradca, kontraadmiral Herman Pleskott s soprogo z Dunaja, dvorni svetnik Štef. Pawlicki s soprogo iz Gradca, generalni major Henrik pl. Szegner iz Požuna.

Zahvala.

238

Za mnogobrojne, toli ganjlive dokaze srčnega sočutja in tolažbe povodom prebride izgube našega nepozabnega, iskreno ljubljenega soproga, očeta in tasta, gospoda

Frančiška Avser

učitelja-voditelja

kakor tudi za častno spremstvo dragoga pokojnika izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter ostalim udeležnikom mrtvaškega spreveda iskreno zahvalo. Posebno pa se presrečno zahvaljujemo veleč. kn.-šk. duh. svetniku in župniku gorjanskemu g. Jan. Azmanu, kot voditelju spreveda, veleč. župniku beljanskemu g. Matiju Mrak, za opetovano posejanje in tolaženje bolnika, veleč. gosp. župniku: za spiskemu, blejskemu, ribenskemu in bohinsko-bistriškemu, vsem stanovskim kolegom in kolegijam dragoga rajnega, osobito preblag c. kr. okr. šol. nadzorniku g. M. Jančiču, mnogozasluznemu nadučitelju g. And. Grčarju, za veleljuljiv nagrobni govor, vsem gg. pevcem za lepo, tolažbo polno petje, sl. domači požarni brambli, faranom beljanskim, vsem darovateljem prekrasnih vencev ter sploh vsem, ki so spremili dragoga rajnega k zadnjemu počitku.

Bohinjska Bela, dne 2. junija 1908.

Zaljubljeni ostali.

Svobodomiselnih Slovencev in Slovenke, prispevajte za Trubarjev spomenik.